că tu iubescĭ pe alta... Te iubescŭ prea multŭ pentru ca sĕ nu potŭ 'suferi uă posițiune atâtŭ de durerósă și umilitóre pentru mine, și suntŭ prea mândră maĭ cu sémă în suferință, ca sĕ potŭ primi pentru inima mea fărămiturile rĕmase de la alta...

„Cândŭ aĭ plecatŭ de lêngă mine nu credémŭ că te vĕdŭ pentru ultima óră. Este adevĕratŭ că în acele momente eramŭ frămâtată de ideea de a rupe acéstă legătură, care pentru tine începuse a deveni jenantă, iarŭ pentru mine uă neîntreruptă tortură; nimic ênsĕ nu aveamŭ hotărâtŭ despre mieloculŭ cum așŭ fi pututŭ realisa acéstă idee, fără ca sĕ șovăescŭ, nicĭ... sĕ mĕ sdrobescŭ cu totulŭ.

„Amŭ cugetatŭ, amŭ reflectat și amŭ hesitatŭ multŭ înainte de a mĕ opri la acestŭ singurŭ și celŭ maĭ sigurŭ mijlocŭ, de a fugi de tine, de a pleca din băĭ; și musica începuse a cânta pe promenadă cândŭ eŭ êncĕ mĕ gândeam la ceia ce trebuia sĕ facŭ. In fine amŭ sfârșitŭ prin hotărârea de a pleca.

„Sdrobită de atâtea frământăturĭ, căeuiŭ obosită pe patŭ, și dupĕ treĭ ore de unŭ somnŭ agitatŭ, m'am sculatŭ maĭ totŭ atâtŭ de obosită...

„Amŭ comunicatŭ mumă-meĭ hotărârea mea și, cu tóte că acésta a surprins'o fórte multŭ, ênsĕ fiindŭ obicĭnuită a face totŭ-d'auna aceia ce amŭ voitŭ, s'a dusŭ îndată sĕ caute trăsură, iarŭ eŭ și soră-mea amŭ începutŭ sĕ aranjem cuferele, astŭ-felŭ că la una oră după amiaeĭ eramŭ gata de plecare.

„Dupĕ ce amŭ luatŭ prânȡulŭ, m'amŭ dusŭ pe la cunoscințele mele pentru a 'mĭ lua adio de plecare, spuindu-le că amŭ primitŭ de la bărbatulŭ meŭ uă epistolă prin care 'mĭ scrie că este bolnavŭ seriosŭ, și astŭ-felŭ trebue sĕ plecŭ imediatŭ.

„Pe la treĭ ore amŭ fostŭ la familia M... și Olga 'mĭ-a spusŭ că aĭ prânḑitŭ acolo și că de vr'unŭ cuartŭ de oră plecaseșĭ pentru ca sĕ te culcĭ. Amŭ maĭ statŭ puținŭ și amŭ venitŭ a casă creḑêndŭ că te voiŭ găsi.

„Insă tu nu eraĭ a casă; somnulŭ a fostŭ numaĭ un pretextŭ pentru ca sĕ poțĭ pleca d'acolo.

„'Mĭ-a făcutŭ mulŭ rĕŭ negăsindu-te, atâtŭ pentru că așŭ fi doritŭ ca sĕ te maĭ vĕdŭ uă dată, câtŭ și pentru că... m'amŭ încredințatŭ încă și maĭ multŭ de câtŭ eștĭ de ocupatŭ!...

„Dérŭ déca amŭ fostŭ lipsită de acéstă ultimă mulțumire de a te maĭ vedea, nu puteamŭ ênsĕ pleca fără ca celŭ puținŭ sĕ 'țĭ scriŭ.

„Numaĭ tu déră cunoscĭ adevĕrata causă a plecăreĭ mele atâtŭ de neașteptată.

„Incă uă dată, adio! și... pentru totŭ-d'auna!!!"

După ce termină de cititŭ, Alexandru rĕmase înmărmuritŭ. Elŭ nu putea sĕ créḑă că Irma a plecatŭ; și eșindŭ pe ușe se duse sĕ se asigure. Găsi deschisă ușea cameréĭ ocupată de ea, și intrândŭ în năuntru i se strânse inima vĕḑênd'o gólă.

Se așeḑă pe canapea — pe care obicĭnuitŭ dênșiĭ 'șĭ petreceaŭ parte din nópte — și, gândindu-se la dênsa îșĭ aminti acele nopțĭ delicióse petrecute în brațele eĭ, acele transporturĭ, carĭ 'ĭ păreaŭ și maĭ dulcĭ încă, acum, cândŭ nu le maĭ putea avea.

Douĕ lacrime picară din ochiĭ luĭ Alexandru, una în suvenirea acelorŭ nopțĭ, alta pentru suferințele Irmeĭ.

XXIV

Irma, plecândŭ, lăsa în urmă'ĭ unŭ mare golŭ. Societatea cu care 'șĭ petrecea se resimțea fórte multŭ

de lipsa eĭ. Astŭ-felŭ obicĭnuitele adunărĭ de tóte serile nu maĭ eraŭ atâtŭ de regulate, şi maĭ puţinŭ êncă, aşa de însufleţite ca maĭ 'nainte; bărbaţiĭ nu maĭ aveaŭ acelŭ interesŭ ce Irma le inspira prin eleganţa spirituluĭ şi prin graţiile cochetărieĭ séle. Alexandru de asemenea nu maĭ lua parte la acele adunărĭ, căcĭ chiarŭ de arŭ fi fostŭ cu totulŭ indiferentŭ de absenţa Irmeĭ, se interesa ênsĕ în destulŭ de Elena pentru ca sĕ'ĭ placă a petrece serile cu dênsa, iarŭ dupĕ ce rĕmânea singurŭ, prefera a se isola pentru a putea gândi la ea.

Tăcerea nopţeĭ era celŭ maĭ discretŭ confidentŭ alŭ secretutuĭ sĕŭ, iarŭ murmurulŭ apeĭ ecoulŭ fidelŭ alŭ simţimêntelorŭ de care inima luĭ era plină. Natura, maĭ multŭ ca orĭ-cine, ne póte înţelege séŭ, maĭ bine ḑisŭ, ne ajută a ne înţelege bine pe noĭ ênsuşĭ.

Ast-felŭ Alexandru în tóte serile, dupĕ ce petrecea pe alee împreună cu Elena pênĕ dupĕ orele ḑece, şi dupĕ ce le conducea a casă, se urca pe munte; şi căutândŭ loculŭ celŭ maĭ retrasŭ şi maĭ la adăpostŭ de orĭ-ce privire, petrecea acolo cu dênsulŭ singurŭ, séŭ maĭ corectŭ ḑisŭ, totŭ cu Elena, pênĕ dupĕ mijezulŭ nopţeĭ.

Ziua maĭ tótă era cu Elena; diminéţa la cură, dupĕ cafea şi pênĕ la vremea prânzuluĭ la baie — unde totŭ-d'auna rĕmânéŭ ceĭ din urmă şi chiarŭ se întêmpla câte uă dată sĕ se întórcă fără sĕ fi luatŭ baie nicĭ unulŭ nicĭ altulŭ, — iarŭ dupĕ prânzŭ şi pênĕ la ora de promenadă iarăşĭ împreună la dênsa în coridorŭ.

Muma Eleneĭ fiindŭ cam slabă de pieptŭ, îĭ era oprită de a lua baie cum şi de a se osteni, aşa că

după cafea ea rĕmânea a casă sĕ se odihnéscă, iarŭ Elena mergea la baie numaĭ cu servitórea.

Ast-felŭ Alexandru nu trăia de câtŭ numaĭ pentru Elena. Elŭ părăsise cunoscinţele, uitase chiarŭ amiciĭ cu carĭ îşĭ petrecuse pênĕ aci. Nu maĭ avea ochĭ de câtŭ nu maĭ ca sĕ vadă pe Elena, nu maĭ audia de câtŭ vocea eĭ, nu maĭ vorbea de câtŭ numaĭ cu dênsa. Amorulŭ îlŭ făcea sĕ uite şi cuviinţele şi datoriile către aceĭ carĭ îĭ arătase cea maĭ sinceră amicie şi îĭ făcuse cea maĭ cordială primire în sênulŭ familieĭ lorŭ. Dérŭ ce póte fi maĭ egoistŭ ca amorulŭ? Elŭ nu primesce ca alte simţimênte sĕ maĭ găséscă locŭ în inima pe care o stăpânesce; ast-felŭ că ne face sĕ ne uitămŭ datoriile ce avem către societate, către rude, către amicĭ şi chiarŭ către părinţiĭ noştri. Luĭ îĭ place sĕ domnéscă singurŭ; şi déca câte uă dată toleréză altorŭ simţimênte de a se furişa pe lêngĕ dênsulŭ, o face acésta de uă manieră ast-felŭ ca cum arŭ da de milă, precum bogatulŭ dă săraculuĭ din remăşiţele prânzuluĭ sĕŭ. In fine, elŭ toleréză câte uă dată, dérŭ nicĭ uă dată nu îşĭ împarte puterea.

Nimenĭ ênsĕ nu era care sĕ critice purtarea luĭ Alexandru, nicĭ sĕ desaprobe pe aceea a Eleneĭ, căcĭ toţĭ credéŭ, şi începuse sĕ se vorbéscă chiarŭ de uă căsătorie între dênşiĭ; atâtŭ îĭ găsiaŭ de potriviţĭ şi atâtŭ îĭ credéŭ de înţeleşĭ.

Cu tóte acestea, lumea se înşela şi într'un punctŭ şi în celŭ-l'altŭ, căcĭ nicĭ era vorba între eĭ de căsătorie, nicĭ eraŭ înţeleşĭ.

Alexandru vorbind Eleneĭ în termeniĭ ceĭ maĭ dulcĭ, cu espresiunile cele maĭ tandre, îĭ dovedea în destul cât se intereséḑă de dênsa şi cum singura luĭ plăcere şi mulţămire era de a fi cât maĭ multŭ împreună cu ea.

Trata despre amorulŭ în genere, cu destulŭ focŭ în câtŭ sĕ nu pótă remânea Elenei nicĭ uă îndoială că elŭ o iubesce, ênsĕ nicĭ uă dată nu avusese curagiulŭ a 'ĭ vorbi d'a dreptulŭ de amorulŭ seŭ pentru dênsa. Elŭ, care era atâtŭ de curagiosŭ și întreprindĕtorŭ lêngĕ alte femeĭ, în fața eĭ îĭ lipsea acelŭ curajŭ, atâtŭ este de adevĕrat că amorulŭ serios ne face sĕ fimŭ timiḑĭ.

Și cu tóte că Elena era fórte rece cu toțĭ ceĭ-l'alțĭ bărbațĭ carĭ veneaŭ sĕ 'ĭ vorbească, și cu totulŭ din contră cu Alexandru, ênsĕ orĭ-câtŭ împrejurările ne arŭ asigura că persóna nóstră inspiră interesŭ, orĭ-câtŭ atitudinea ce aŭ față cu noĭ ființele pe carĭ iubimŭ, și orĭ cum arŭ fi de bine primite persónele nóstre și bine ascultate cuvintele ce le adresămŭ, în câtŭ acésta sĕ ne pótă încuraja în destulŭ, totușĭ nu putem învinge acea timiditate fără marĭ silințe, nicĭ opri inima de a ne bate cu putere cândŭ vine momentulŭ de a vorbi, momentulŭ care are sĕ hotărască despre sórta inimeĭ nóstre, décă adică ea are sĕ fie încuronată de fericire séŭ înlănțuită de suferință.

Teama de a ne fi înșelatŭ cumva în credințele nóstre — și atuncĭ sĕ vedemŭ sdrobinduni-se nu numaĭ inimele dérŭ și speranțele carĭ ne făceaŭ viața óre cum dulce — ne face nu numaĭ ca sĕ nu grăbimŭ acelŭ momentŭ, dérŭ êncă sĕ 'lŭ ocolimŭ. Cu tóte astea orĭ câtŭ de mare arŭ fi acea temere nu putemŭ multŭ timpŭ sĕ năbușimŭ mișcările și simțimêntele inimeĭ nóstre, nicĭ sĕ 'ĭ astupămŭ vocea fără ca acésta sĕ ne facă a suferi atâtŭ de multŭ, în câtŭ sĕ preferimŭ maĭ bine adevĕrulŭ, orĭ câtŭ de durerosŭ arŭ fi elŭ, de câtŭ sĕ urmămŭ a trăi cu incertitudinea care ne tortureză pe fie-care ḑi, pe fie-care oră, pe fie-care minută.

Ast-felŭ într'unŭ după prânzŭ, Alexandru fiindŭ numaĭ cu Elena în coridorŭ la dênsa a casă, se hotărâ a'ĭ spune că o iubesce.

— Că te iubescŭ o sciĭ, aĭ înţeles'o, a trebuitŭ sĕ înţelegĭ. Ceea ce nu poţĭ sci ênsĕ, este câtŭ de multŭ te iubescŭ. Pênĕ astăḑĭ amŭ luptatŭ contra inimeĭ mele, şi cu marĭ silinţe amŭ isbutitŭ sĕ năbuşescŭ vocea eĭ. Nu voiamŭ, nu aveamŭ curagiulŭ ca sĕ 'ţĭ vorbescŭ despre amorulŭ meŭ, temêndu-mĕ ca nu cum-va sĕ'ţĭ găsescŭ inima rece, şi sĕ respunḑĭ prin uă zîmbire de ne încredere la totŭ ce 'ţĭ-aşŭ spune. 'Mĭ-amŭ strivitŭ îndestulŭ inima pentru ca sĕ potŭ tăcea, şi amŭ tăcutŭ pênĕ astă-ḑĭ; acum ênsĕ nu maĭ amŭ putere, nu maĭ potŭ sĕ tacŭ. Trebue sĕ cunoscŭ ce este în inima d-téle, trebue sĕ sciŭ ce mĕ aştéptă.

Elena, cu ochiĭ plecaţĭ pe broderia la care lucra, nu respunse nimicŭ. Insĕ roşéţa de care erea inundată figura sa, mişcarea agitată a degetelorŭ şi bătăile inimeĭ carĭ făceaŭ sĕ-ĭ salte sênulŭ, mărturiseaŭ câtŭ de multŭ erea mişcată şi câtŭ de încurcată pentru a putea respunde.

— Nu găseştĭ nimicŭ pentru a 'mĭ respunde? o întrebă elŭ cu unŭ accentŭ emoţionatŭ. — Iţĭ displace aceea ce îţĭ vorbescŭ? séŭ îţĭ simţĭ inima rece pentru mine şi nu aĭ curagiulŭ a'mĭ-o spune de téma de a nu mĕ sdrobi? — Orĭ-ce arŭ fi te rogŭ, te conjurŭ, sĕ 'mĭ rĕspunḑĭ...

Ea hesită încă câte-va secunde, dérŭ în fine, făcêndu-şĭ uă silinţă, îĭ ḑise: — că mĕ iubescĭ o sciŭ, amŭ înţeles'o. Déca ênsĕ mĕ veḑĭ tăcêndŭ, acésta nu este pentru că îmĭ displace, şi cu atâtŭ maĭ puţinŭ încă că mĕ supără auḑindu-te vorbindŭ despre ceea-ce sciamŭ deja, dérŭ tacŭ căcĭ... nu sciŭ ce 'ţĭ-aşŭ putea ḑice. Adesea în convorbirile nóstre 'mĭ-aĭ vorbitŭ şi aĭ tratatŭ

despre amorŭ ca despre unŭ simţimêntŭ atâtŭ de delicatŭ şi de seriosŭ, în câtŭ sĕ nu 'mĭ remâe nicĭ uă îndoială despre seriositatea naturelulul d-téle. Décă prima impresiune ce 'mĭ-aĭ făcutŭ la începutulŭ cunoscinţeĭ nóstre îţĭ era óre-cum în desavantagiŭ, căcĭ, o mărturisescŭ, te credémŭ şi pe d-tea ca pe maĭ toţĭ bărbaţiĭ, a cărorŭ natură variabilă îĭ face sĕ fie de uă potrivă atenţĭ şi interesaţĭ pentru tóte femeile, şi a cărorŭ inimă păstréză şi schimbă simţimêntele lorŭ cu aceeaşĭ uşurinţă cu care le-aŭ şi conceputŭ ; maĭ în urmă ênsĕ, dupĕ ce te-amŭ cunoscutŭ maĭ bine, acea impresiune a dispărutŭ, şi astă-ḑĭ amŭ pentru d-tea uă idee fórte frumósă. Te credŭ destulŭ de seriosŭ pentru ca sĕ poţĭ avea ideea chiarŭ de a'ţĭ face uă glumă cu mine, uă jucărie din inima mea ; şi destulŭ de lealŭ pentru ca sĕ te potŭ bănui că aĭ avea intenţiunea sĕ mĕ amăgescĭ. Ca sĕ voescĭ a face din mine soţia d-téle acésta iarăşĭ nu o potŭ crede căcĭ suntŭ uă fată sĕracă, şi sciŭ cum, la d-v. maĭ cu sémă, fetelorŭ li se cerŭ zestre. Déca ne-amŭ fi cunoscutŭ cu douĭ anĭ maĭ 'nainte, pe cândŭ tatălŭ-meŭ poseda avere, atuncĭ cu fericire 'ţĭ-aşŭ fi rĕspunsŭ întinḑêndu'ţĭ mâna şi dându-ţĭ, împreună cu dênsa, şi inima mea. Astă-ḑĭ ênsĕ din nenorocire am perdutŭ averea, şi împreună cu dênsa şi din acéstă causă, şi pe tatălŭ-meŭ. Iată dérŭ pentru ce nu potŭ şi nicĭ sciŭ ce sĕ-ţĭ rĕspunḑŭ.

— Nu te înşelĭ nicĭ cum în credinţa ce aĭ despre seriositatea şi lealitatea caracteruluĭ meŭ, căcĭ 'ţĭ jurŭ că nu amŭ avutŭ uă minută chiarŭ intenţiunea de a te amăgi. Te respectŭ, te stimezŭ şi te preţuescŭ în destulŭ de multŭ pentru ca sĕ nu potŭ avea pentru d-ta unŭ capriciŭ. Insĕ 'ţĭ mărturisescŭ cu francheţă că nicĭ cu intenţiunea de a 'ţĭ cere mâna amŭ venitŭ lêngă d-ta.

Aşŭ fi omulŭ celŭ maĭ fericitŭ, décă te aşŭ putea

avea de soție, ênsĕ din nenorocire acésta nu se póte, și nu se póte nu pentru că d-tea nu aĭ ḑestre, dér pentru că eŭ nu amŭ nimicŭ. Și la noĭ viéța este atât de grea în câtŭ uă însoțire între douĕ persóne sărace, și de óre care condițiune, este uă perpetuă suferință.

„Pênĕ a nu te cunósce n'amŭ pusŭ nicĭ uă dată prețŭ pe avere; din contră era uă dulce mêngâere pentru mine sciindu-mĕ săracŭ, căcĭ de așŭ fi avutŭ avere m'așŭ fi îndoitŭ totŭ-d'auna de afecțiunile ce inspiramŭ; fără voea mea așŭ fi bănuitŭ acele afecțiunĭ ca fiindŭ pornite din interesŭ, ca urmărindŭ vre-unŭ scopŭ.

„Astŭ-felŭ dérŭ, pênĕ astă-ḑĭ sărăcia a fostŭ pentru mine uă fericire, astă-ḑĭ ênsĕ că te amŭ cunoscutŭ și te iubescŭ, este pentru prima óră că se nasce în mine dorința de avere. Și pe câtŭ pênĕ acum amŭ privitŭ sărăcia ca uă fericire, pe atâtŭ astă-ḑĭ ea mĕ face nenorocitŭ, fiindŭ singura pedică la realisarea uniceĭ și celeĭ maĭ dulce și maĭ scumpă a mea dorință.

— Pentru ce darŭ voescĭ sĕ 'mĭ răpescĭ cu desăvârșire liniscea vorbindu'mĭ de unŭ amor..., nenorocitŭ? 'ĭ ḑise ea cu întristare. Pentru ce nu aĭ fugitŭ de mine maĭ înainte ca acestŭ amorŭ sĕ devie atâtŭ de seriosŭ? Pentru ce n'aĭ întrebuințatŭ îndestulă forță, și credŭ că êncĕ arŭ fi timpulŭ, ca sĕ poțĭ resista curentuluĭ seŭ? Și... pentru ce mĕ iubescĭ cândŭ scĭĭ că acésta nu póte duce la nicĭ unŭ sfârșitŭ?

Alexandru după ce o privi câte-va secunde 'ĭ respunse:

— Puterea amoruluĭ, fie elŭ fericitŭ séŭ nenorocitŭ, este atâtŭ de mare în câtŭ nicĭ raționamentulŭ nicĭ calculele nu potŭ sĕ 'lŭ înfrângă. Orĭ câtŭ ne amŭ sili inima, orĭ câtŭ amŭ voi sĕ înăbușimŭ într'ânsa acestŭ puternicŭ simțimêntŭ, ea nu va putea sĕ resiste curen-

tuluĭ luĭ, și va trebui sĕ sfârșéscă prin a deborda. Atuncĭ, fără țintă, fără speranță chiarŭ, în fine fără voea nóstră alergămŭ la ființa pe care iubimŭ, pentru a 'ĭ spune suferința nóstră.

„Iată de ce 'țĭ vorbescŭ de acestŭ amorŭ nenorocitŭ, precum 'lŭ numescĭ. Și, o repetŭ, vorbindu'țĭ de elŭ nu amŭ nicĭ unŭ scopŭ, și cu atâtŭ âncă maĭ puținŭ pe acela de a 'țĭ răpi liniscea, dérŭ o facŭ fără sĕ voescŭ, pentru că nu maĭ amŭ puterea de a'lŭ ascunde.

„Imĭ ḑicĭ că de ce nu am fugitŭ înainte ca acestŭ amorŭ sĕ devie seriosŭ; dérŭ admițêndŭ chiarŭ că am avea puterea sĕ facem dupĕ voința nóstră, óre ne este viéța atâtŭ de frumósă, atâtŭ de dulce, în câtŭ sĕ renunțămŭ de bunĕ voiă la acele plăcute momente carĭ le gustămŭ lêngă ființa ce iubimŭ? Creḑĭ d-ta că póte cine-va sĕ aibă atâtŭ de multă putere asupră'ĭ în câtŭ sĕ pótă merge cu abnegațiunea pênĕ a sacrifica și acele rarĭ momente de transporturĭ? In fine, creḑĭ că se póte resista așa de ușorŭ unuĭ amorŭ seriosŭ? Nu aĭ iubitŭ nicĭ uă dată multŭ, și astŭ-felŭ, neavêndŭ a lupta, eștĭ atâtŭ de încreḑĕtóre în puterile d-téle. Nu! amorulŭ nicĭ o dată nu se póte învinge prin propriele nóstre puterĭ; abia déca timpulŭ, împrejurările și întâmplărĭ streine de voința nóstră arŭ putea sĕ 'lŭ maĭ domoléscă. Elŭ este întocmaĭ ca torentulŭ căruĭ nimenĭ nu 'ĭ póte sta înainte, și care nu se slăbește de câtŭ atuncĭ cândŭ slăbiciunea 'ĭ începe de la sursă. — Inima nu arŭ maĭ fi inimă când am putea fi stăpânĭ pe dênsa, pentru ca s'o facemŭ sĕ iubéscă numaĭ atuncĭ când am voi noĭ, pe cine am voi, și cum séŭ câtŭ am voi.

„Mĕ întrebĭ pentru ce te iubescŭ! Ce rĕspunsŭ așŭ putea sĕ 'țĭ daŭ la acéstă întrebare? Intrebatu-téĭ vre-uă dată pentru ce a făcutŭ D-ḑeŭ lumea, pentru ce

a creatŭ omulŭ și pentru ce i-a datŭ inima? Intrebatu-téĭ pentru ce lucescŭ stelele, pentru ce luminéză luna, pentru ce încăldesce sórele, pentru ce înflorescŭ florile, pentru ce înverdesce iarba, pentru ce adie zephirulŭ? Déca 'țĭ-aĭ făcutŭ séŭ 'țĭ-aĭ face aceste întrebărĭ și aĭ putea sĕ 'țĭ rĕspundĭ atuncĭ 'țĭ-așĭ putea și eŭ rĕspunde pentru ce te iubescŭ. Acum nu potŭ sĕ 'țĭ rĕspundŭ de câtŭ că te iubescŭ în contra voințeĭ mele chiar. Sciŭ că acestŭ amorŭ este unŭ amorŭ nenorocitŭ, care nu póte duce la nicĭ unŭ sfârșitŭ, dérŭ cu tóte astea nu mĕ potŭ opri de a nu te iubi. In fine te iubescŭ pentru că . . . te iubescŭ!

„Nu amŭ eŭ óre în destulŭ suferințele mele? Maĭ 'mĭ trebuie âncă sĕ mi se facă și uă acusare din acestŭ amorŭ? Acudatu-tém eŭ óre pentru ce maĭ făcutŭ sĕ te iubescŭ? Nu, căcĭ nu eștĭ vinovată, precum nu sunt nicĭ eŭ. Décă vinovatŭ arŭ putea fi cine-va pentru acésta, acelŭ cine-va nu este, nu, póte sĕ fie de câtŭ natura care te-a făcutŭ atâtŭ de frumósă și 'țĭ-a datŭ atâtea grațiĭ și calitățĭ în câtŭ nimenĭ sĕ nu te pótă cunósce fără a te iubi.

— Nu crede că m'așŭ înduoi de sinceritatea d-tale, 'ĭ dise Elena cu uă voce emoționată. — Nu crede că nu înțelegŭ, séŭ că așĭ rĕmânea rece la suferința d-tale, dérŭ ce vreĭ, este uă . . . pasiune care trebuesce învinsă, căcĭ altŭ-felŭ ea póte deveni funestă. Te rogŭ déră luptă, luptă câtŭ de multŭ și silește-te a învinge. Nu 'țĭ cerŭ de câtŭ acestŭ sacrificiŭ sĕ facĭ pentru mine; în adevĕrŭ recunoscŭ că elŭ este mare, ênsĕ tocmaĭ acésta 'lŭ face sĕ fie demnŭ de unŭ asemenea amorŭ serios.

Alexandru se uită lungŭ în ochiĭ Eleneĭ, căutândŭ sĕ pótă ceti printr'ênșiĭ aceea ce se petrecea în inima eĭ. Insĕ Elena, dupĕ ce termină de vorbitŭ, 'șĭ plecă

ochiĭ pe lucrulŭ ce ţinea în mână pe care 'lŭ întindea şi 'lŭ întorcea în tóte sensurile fără a şti ce face.

In acéstă posiţiune, şi în tăcere, eĭ remaseră câte-va minute, în care intervalŭ veni muma Eleneĭ.

Atâtŭ Alexandru câtŭ şi Elena se siliră sĕ ascundă mişcarea şi tulburarea inimeĭ lorŭ, şi la acésta isbutiră fórte bine, căcĭ muma Eleneĭ era âncă ameţită de durerea de capŭ pentru ca sĕ pótă observa ce se petrece împrejurulŭ eĭ.

XXV

Nicĭ pe timpulŭ de promenadă, nicĭ séra dupĕ cafea, Elena nu veni pe alee. Acéstă lipsă a eĭ pricinuia luĭ Alexandru pe de o parte întristare, iarŭ pe de alta 'ĭ era în ajutorŭ căcĭ se hotărâse a fugi de dênsa.

In scopulŭ déră de a căuta sĕ o uite, şi totŭ uă dată pentru a repara neglijenţa către amiciĭ şi cunoscinţele séle, Alexandru petrecu cu societatea în care trăia maĭ 'nainte, pênĕ pe la unsŭ-spre-ḑece ore. Dupĕ aceia, rĕmâindŭ singurŭ, se furişă pentru a nu fi vĕḑutŭ, şi se urcă pe munte. Acolo, alegêndu'şĭ unŭ locŭ unde sĕ nu pótă fi vĕḑutŭ nicĭ incomodatŭ, se lăsă cu totulŭ gândirilorŭ, dândŭ liberŭ cursŭ inimeĭ séle sdrobite.

— Ea nu mĕ iubeşte, 'şĭ ḑicea dênsul. Vaĭ! cum m'am înşelatŭ creḑêndŭ că m'arŭ putea iubi! Şi maĭ multŭ âncă m'am înşelat creḑênd'o de uă natură alésă, cu multă inimă, cu sufletŭ nobilŭ, cu simţimênte delicate, uă fiinţă de acelea asupra cărora nicĭ raţionamentulŭ, nicĭ calculile sĕ nu aibă putere nicĭ influenţă. O, da, m'am înşelatŭ; şi acum vĕḑŭ că ea avea unŭ

scopŭ priimindu-mĕ lêngĕ dênsa și lăsêndu-mĕ sĕ mĕ amăgescŭ de speranța, de credința chiar, că m'arŭ putea iubi; căcĭ îndată ce 'ĭ am spusŭ că nu arŭ fi posibilă uă căsătorie între noĭ, atuncĭ vĕḑêndu-șĭ scopulŭ înlăturatŭ, 'mĭ-a cerutŭ sĕ nu o maĭ iubescŭ. „Nu 'țĭ cerŭ de câtŭ acestŭ sacrificiŭ sĕ facĭ pentru mine,“ eată ceea ce 'mĭ a ḑisŭ ea. De câtŭ acestŭ sacrificiŭ! Dérŭ ce altŭ maĭ multŭ arŭ putea sĕ 'mĭ céră? Va sĕ ḑică ea nu 'șĭ a datŭ sémă de ceea ce 'mĭ cere, déca crede că âncă nu este destulŭ. Ea nu scie ce mare lucru 'mĭ-a cerutŭ!

„Póte fi maĭ mare sacrificiŭ ca acela de a se cere cui-va sĕ renunțe la fericirea în care credea, sĕ fugă de ființa care iubește și care este totulŭ pentru elŭ, și astŭ-felŭ cu propriele séle mâinĭ sĕ 'șĭ rupă inima, pentru a putea deslipi și scóte dintr'ênsa acelŭ amorŭ, singurulŭ sĕŭ bunŭ în lume?

„Dérŭ ce a făcutŭ ea pentru mine ca sĕ aibă dreptul a 'mĭ cere unŭ lucru atâtŭ de mare? Care este meritulŭ eĭ pentru ca eŭ sĕ mĕ hotărăscŭ la acestŭ sacrificiŭ?

„Meritulŭ eĭ! Da, are unŭ meritŭ, acela de a 'mĭ refuza inima eĭ pentru că eŭ nu potŭ sĕ 'ĭ d'aŭ mâna mea!... Rațiunea éste inima sa, iarŭ amorulŭ uă condițiune!!!

Alexandru rĕmase câte-va minute în tăcere și în urmă reîncepu: — Dérŭ ea nu arŭ fi óre în dreptŭ sĕ 'mĭ facă aceiașĭ imputare de a raționa în fața unuĭ amorŭ atâtŭ de mare, despre care 'ĭ vorbescŭ cu atâta esaltațiune și pe care cu tóte astea 'lŭ îngenunchiŭ înaintea rațiuneĭ, 'lŭ strivescŭ sub greutatea calculilorŭ! Cum? 'ĭ spuiŭ că uă iubescŭ la nebunie, că cea maĭ scumpă a mea dorință arŭ fi sĕ uă potŭ avea de soçie, că acésta m'arŭ face fericitŭ, și cu tóte astea

numaĭ eŭ singurŭ suntŭ acela care împedică realisarea aceleĭ fericirĭ. Iĭ ḑicŭ că nu este nimic care sĕ pótă resista unuĭ amorŭ seriosŭ, şi cu tóte astea mĕ contraḑicŭ îndată declarându'ĭ că arŭ fi imposibilă căsĕtoria între noĭ. O! da, ea arŭ avea dreptulŭ sĕ mĕ acuse de contraḑicere şi sĕ se îndoiască de sinceritatea cuvintelorŭ mele. Şi cu tóte astea, uă iubescŭ la nebunie!... Décă pentru a o putea avea de soţie singura pedecă arŭ veni din partea uneĭ persóne, simţŭ că aşŭ fi capabilŭ sĕ deviŭ criminalŭ chiarŭ pentru a face sĕ disparà acea pedecă. Dérŭ în faţa sărăcieĭ ce potŭ sĕ facŭ? De n'aşŭ fi avutŭ sub ochiĭ meĭ multe esemple de ceea ce aŭ ajunsŭ cea maĭ mare parte din căsătoriele contractate între persónele sĕrace, aşŭ avea curagiulŭ sĕ înfruntŭ totulŭ şi sĕ mĕ lasŭ curentuluĭ inimeĭ mele, — cu tóte că la noĭ în ţéră nu póte fi cine-va sigurŭ pe munca luĭ, orĭ-câtŭ de laboriósă arŭ fi ea, pentru a putea compta pe pâinea de tóte ḑilele, — ênsĕ am vĕḑutŭ cum miseria aŭ transformatŭ atâtŭ de multŭ căsătoriile făcute din amorulŭ celŭ maĭ tare, în câtŭ ele a ajunsŭ sĕ fiă uă povară nesuferită, făcêndu-le viéţa amară, durerósă şi... desgustătóre.

„De n'aşŭ iubi-o atâtŭ de multŭ nu aşŭ putea fi atâtŭ de tare în raţionamentŭ; dérŭ este cu putinţă sĕ se hotărască cine-va a arunca în braţele miserieĭ pe fiinţa care iubeşte? Şi ce felŭ pe inimă, şi ce felŭ de sufletŭ arŭ trebui sĕ aibă acelŭ cine-va cândŭ arŭ vedea pe fiinţa iubită lipsită nu de luxŭ, care cu tóte acestea a ajunsŭ sĕ fie uă condiţiune, unŭ lucru de prima necesitate, dérŭ de neapăratele trebuinţe ale vieţeĭ? Nu, este imposibilŭ ca sĕ o condamnŭ pe dênsa la uă asemenea tristă viaţă. Orĭ cât de mare arŭ fi fericirea mea avêndŭ pe Elena de

soție renunțŭ la acea fericire de câtŭ sĕ o vĕdŭ pe dênsa suferindŭ. Preferŭ maĭ bine sĕ mĕ sdrobescŭ, sĕ mĕ sfârșecsŭ în torturele suferințeĭ de câtŭ sĕ a-jungŭ eŭ, și împreună cu mine și dênsa, acolo unde amŭ vĕḑutŭ pe alțiĭ ajunșĭ prin mizerie.

Ce sĕ facŭ, ce sĕ facŭ, Dumneḑeulŭ meŭ! ḑise elŭ, dupĕ câte-va minute, cu unŭ accentŭ de uă sfâșietóre durere, și strângêndu'șĭ cu o mână fruntea care 'ĭ ardea, iar cu cea-l'altă inima care i se bătea atâtŭ de tare în câtŭ îĭ îneca respirațiunea.

In acéstă posițiune elŭ rĕmase maĭ multŭ timpŭ gândindu-se necontenitŭ la Elena, pe care când uă acusa de indiferență, de multŭ rezonabilă și chiarŭ de viclenie, când o apăra și îĭ da dreptate.

In acéstă luptă ce avea cu elŭ însușĭ, îșĭ aduse a-minte de Irma, și pentru a doua óră făcu comparațiune între aceste douĕ femeĭ. Ênsĕ de astă dată rolurile lorŭ eraŭ schimbate; partea frumósă o avea Irma.

— Și cu Irma m'am înșelatŭ ca și cu Elena, 'șĭ ḑise el. — Am creḑut'o uă femee ușurică, uă inimă inconsecintă, unŭ sufletŭ aventurosŭ, dérŭ ea nu era de câtŭ rătăcită.

— Rĕsfățată de părințĭ și de toțĭ ceĭ carĭ aŭ înconjurat'o, neîntîmpinândŭ vre-uă dată nicĭ oposițiune nicĭ resistență la tóte dorințele și capriciurile eĭ, neavêndŭ pe nimenĭ care sĕ 'ĭ arate și sĕ uă conducă pe calea cea bună a viețeĭ, lipsită de uă persónă sinceră și devotată care sĕ 'ĭ inspire unŭ adevĕratŭ interesŭ, ea a fostŭ luată de acelŭ vêrtejŭ alŭ complimentelorŭ — atâtŭ de periculóse pentru femeĭ — cu carĭ bărbățiĭ suntŭ obicĭnuițĭ a tămâia pe orĭ-ce femee le ese înainte. Natura eĭ ênsĕ este bună; a fostŭ destulŭ ca sĕ întâlnéscă în cale'ĭ uă persónă care sĕ 'ĭ vorbéscă cu franchețe și

sĕ 'ĭ observe cu sinceritate ușurința purtăreĭ sale, pentru ca sĕ se lipéscă de acea persónă maĭ multŭ de câtŭ de acelea carĭ pênĕ aci o ameţea cu vorbele lorŭ frumóse, dérŭ .... pline de goliciune.

— Accentul simplu, ênsĕ naturalŭ și seriosŭ, alŭ cuvintelorŭ cu care eŭ m'am adresatŭ eĭ, a avutŭ resunetŭ în inima sa, și a fostŭ în destulŭ de putemicŭ ca sĕ o facă a se deștepta din somnulŭ în care era cufundată. S'a desceptatŭ, da, ênsĕ din nenorocire prea târḑiŭ... Nuoriĭ atâtŭ de greĭ și negri carĭ s'aŭ formatŭ împrejurulŭ eĭ de la prima dată când am vĕḑut'o, nu aŭ fostŭ îndestulŭ risipiţĭ, pentru ca vederea sĕ 'mĭ rĕmâe liberă spre a putea vedea limpede și bine în inima sa. Am vĕḑutŭ .... dérŭ cândŭ am vĕḑutŭ era prea târḑiŭ! ...

— Și acéstă femeie, pe care o credémŭ ușurică, a probatŭ că iubesce și scie sĕ iubéscă. Ea nu maĭ avea nicĭ uă rezervă, nu se maĭ gândea la nimicŭ, nu calcula, nu raţiona ... In vreme că Elena, femeia care o credém cu multă inimă ... O ! Irma s'a grăbitŭ de a pleca! ... Iarŭ Elena ... Elena nu mĕ iubesce!

A doua ḑi Alexandru vorbi prea puţinŭ cu Elena, și acésta numaĭ pentru ochiĭ lumeĭ ca sĕ nu înţelégă ceea ce se petrece între dênșiĭ. Altŭ-felŭ evita de a rĕmânea singurŭ numaĭ cu dênsa, și ceea ce 'ĭ vorbea era cu totulŭ strĕinŭ de ce 'ĭ arŭ fi pututŭ interesa.

Elena nu se duse în acea ḑi la baie, și nicĭ séra dupĕ cafea n'a maĭ eșit pe alee.

Alexandru, cu totulŭ din contra, se duse orĭ unde scia că lumea este adunată, căcĭ voia din totŭ sufletulŭ sĕ uite pe Elena.

Peste ḑi la bae, după prânzŭ pe munte, séra pe promenadă elŭ 'şĭ petrecea timpulŭ cu cunoscinţele; nóptea ênsĕ pe la unŭ-spre-ḑece ore, rĕmâindŭ singurŭ, se urcă iarăşĭ pe munte şi se retrase în acelaşŭ locŭ din nóptea trecută.

„Oh! câtŭ de multŭ doriam sĕ rămâiŭ singurŭ! Câtŭ de apăsatŭ 'mĭ simţiam pieptulŭ sub sbuciumările sĕrmaneĭ mele inime pe care suntŭ silitŭ sĕ o strivescŭ, sĕ o năbuşescŭ.

„De câte orĭ nu 'mĭ-amŭ ştersŭ sudórea rece care 'mĭ acoperea fruntea pe cândŭ vorbém cu Elena, şi mĕ silémŭ sĕ fiŭ liniscitŭ. In adevĕrŭ am isbutitŭ sĕ mĕ stăpânescŭ în faţa eĭ şi sĕ fiŭ chiar veselŭ cu lumea... Am isbutitŭ, da, sĕ amăgescŭ, am avutŭ acestŭ triumfŭ! Dérŭ vaĭ! câtŭ de scumpŭ m'a costatŭ! Câtŭ de greŭ sângeraŭ ranele inimeĭ mele în acele momente de triumfŭ!

„Déca Elena arŭ putea vedea ce este în inima mea în acele momente în carĭ 'mĭ silescŭ buza'mĭ sĕ rîḑă, limba'mĭ sĕ vorbéscă, ochiĭ sĕ 'şĭ reţie lacrimele carĭ le ardŭ vederea; déca arŭ putea sci ce mĕ costă ca sĕ pot juca acéstă tragică comedie de a'mĭ ascunde în faţa lumeĭ durerea cea maĭ sfâşietóre, întristarea cea maĭ adâncă sub vĕlul veselieĭ; de a mĕ arĕta mulţumitŭ de viaţă atuncĭ când suntŭ cu mórtea în inimă! Décă arŭ putea cunósce şi înţelege ce este acelŭ sacrificiŭ care 'mĭ-a cerutŭ, atuncĭ, o atuncĭ de sigurŭ s'arŭ înspăimânta chiar însăşĭ de cruḑimea inimeĭ séle.

„Dérŭ nu, ea nu póte sci, şi maĭ puţinŭ încă arŭ putea sĕ înţelégă!

Lungitŭ pe tartanulŭ întinsŭ pe iarbă, şi reḑematŭ cu spatele de unŭ copacŭ, ale căruĭ ramure făcéŭ atâta umbră împrejurulŭ sĕŭ în câtŭ nimenĭ nu 'l-arŭ fi pututŭ vedea — cu tótă lumina luneĭ care inunda

și munții ca și văile, — elŭ 'șĭ ținea brațele încrucișate pe peptŭ, iar capulŭ în susŭ și descoperitŭ, căcĭ fruntea 'ĭ ardea, de și vêntul sufla tare.

Cu ochiĭ ațintițĭ în lună, și cu mintea rătăcindă, Alexandru rĕmase în nemișcare și cufundatŭ în gândurĭ.

Din când în când, cu uă mână 'șĭ strângea ardênda'ĭ frunte, iar cu cea-l'altă 'șĭ ștergea câte uă lacrimă furișată din ochiĭ totŭ atâtŭ de ardĕtorĭ ca și fruntea, și cu care lacrimă 'șĭ uda buzele uscate prin dese și adêncĭ suspine.

De uă datŭ elŭ fu smulsŭ din cugetările séle prin cântecul ŭ uneĭ privighetorĭ ce era ascunsă chiar în copaculŭ de care elŭ sta rezematŭ.

Alexandru se ridică de spate, se uită și o vĕdu mișcându-se pe cracă. Privighetórea asemenea se uita la elŭ și, cu câtŭ 'lŭ privea maĭ multŭ, cu atâtŭ cânta maĭ tare și maĭ bine, ca cum arŭ fi înțelesŭ durerea luĭ și arŭ fi voitŭ sĕ 'ĭ-o maĭ aline prin cântecul ŭ eĭ dulce.

In adevĕrŭ plăcerea pentru Alexandru era mare ascultând'o, ênsĕ suferința și maĭ tare, căcĭ se scie câtŭ de multŭ cântecul ŭ, maĭ cu sémă în tăcerea nopțeĭ, atinge inima care iubesce, și face și maĭ viŭ foculŭ ce arde sufletulŭ uneĭ ființe nenorocite prin amorŭ.

Privindŭ și ascultând'o, Alexandru se inspiră și compuse următórele versurĭ.

Luna revarsă raze divine,
Rîulŭ în vale murmură linŭ;
Iar eŭ pe munte gemŭ în suspine,
Și 'mĭ blestemŭ viéța, tristu'mĭ destinŭ.

Vêntulŭ greŭ bate, și-a luĭ suflare
Dobóră frunza ce s'a uscaatŭ.

Dérŭ frunţeĭ mele nu dă rĕcóre
Căcĭ arde, arde neîncetatŭ.

Câmpulŭ e verde, plinŭ de plăcere
Pentru unŭ sufletŭ maĭ liniscitŭ,
Dérŭ eŭ într'ênsulŭ culegŭ durere
Sciindŭ câtŭ suferŭ și nu's iubitŭ.

Privighetórea stă lêngă mine
Și mĕ privesce duiosŭ cântândŭ,
Par'că ea scie c'acum la tine,
Dulce Eleno, gândescŭ plângêndŭ.

Plângŭ ḑi și nópte, căcĭ simţŭ prea bine
Că amorulŭ care astăḑĭ nutrescŭ
E din acelea ce facŭ ruine
Sênulŭ în care se nascŭ, trăescŭ!

Plângŭ, dérŭ nu viaţa ce 'mĭ e povară,
Plângŭ, nu căcĭ pieptulŭ 'mĭ este sdrobitŭ,
Dérŭ plângŭ — și plânsulŭ multŭ mĕ dobóră, —
Când gândescŭ, Leno, că nu's iubitŭ!

Plângŭ și voiŭ plânge, gemŭ și voiŭ geme,
D'acum 'nainte făr' a 'nceta;
Vocea'mĭ te chiamă și-o sĕ te chieme
Și 'n mormêntŭ chiară când m'oiŭ afla.

Așĭ dori ênsĕ c'a a mea viéţă
Sĕ înceteze p'acestŭ pămêntŭ,
Și-aci pe munte, între verdéţă,
Sĕ mi se sape alŭ meŭ mormêntŭ.

C'atuncea póte, din întâmplare
Trecêndŭ vre-uă dată, te veĭ gândi

Că într'nsulŭ ḑace ﬁinţa care
Işĭ perdu viéţa căcĭ te iubi.

Şi 'n suvenirea 'ĭ lăsândŭ sĕ pice
Lacrimĭ c'acestea ce mĕ sdrobescŭ,
Vocea-mĭ atuncia ăncă 'ţĭ va ḑice:
„Te-am iubitŭ Leno, şi te iubescŭ!!!“

XXVI

Era a séptea ḑi de când Alexandru trăia cea maĭ tristă şi durerósă viaţă. Şépte ḑile de când se martiriza silindu'şĭ buza sĕ rîḑă, limba'ĭ sĕ vorbéscă, ochiĭ sĕ privéscă tótă acea lume pe care o găsea atâtŭ de rece şi în mijloculŭ căreia, cu tóte astea, era condemnatŭ ca sĕ trăiască!

Elŭ aştepta nóptea cu aceiaşĭ nerăbdare şi bătae de inimă ca şi amantulŭ fericitŭ care ştie că dênsa 'lŭ va duce lêngă ﬁinţa ce iubeşte. Şi cu tóte astea nu era nimenĭ care sĕ 'lŭ aştepte, nimenĭ cu care avea sĕ se întâlnéscă, nimenĭ altŭ decâtŭ suferinţe sea şi maĭ tare, şi maĭ vie ăncă, în tăcerea şi singurătatea nopţeĭ. Insĕ rolulŭ maĭ multŭ de câtŭ tristŭ ce era nevoitŭ sĕ jóce în timpulŭ ḑileĭ, masca ce era condamnatŭ sĕ pórte în faţa lumeĭ, îlŭ tortura într'un modŭ îngrozitorŭ.

Amorulŭ sĕŭ pentru Elena creştea pe fie-care ḑi, pe fie-care oră, cu tóte silinţele ce 'şĭ da, cu tótă voinţa ce avea de a se răci de dênsa, de a nu o maĭ iubi.

Dérŭ este cu putinţă sĕ uite cine-va şi sĕ nu maĭ iubéscă pe uă ﬁinţă cu care neîncetatŭ se întâlnesce? Céra póte ca sĕ se maĭ întăréscă pe câtŭ timpŭ foculŭ care a înmuiat'o se aﬂă ăncă aprópe de dênsa?

Numaĭ depărtarea, timpulŭ şi desilusiunea potŭ sĕ

vindice ranele uneĭ inime; acésta o înțelegea și o simțea prea bine Alexandru, și pentru că niciĭ una din aceste condițiunĭ nu eraŭ carĭ sĕ 'ĭ vie în ajutorŭ, elŭ se gândea de maĭ multe orĭ sĕ plece, ênsĕ nu avea atâta putere ca sĕ ia și sĕ esecute uă asemenea hotărâre. Amorulŭ Eleneĭ era pentru elŭ unŭ magnetŭ care 'lŭ ținea în locŭ și l'arŭ fi atrasŭ din orĭ-ce direcțiune arŭ fi voitŭ sĕ apuce.

Multŭ suferea și mare era schimbarea care se făcuse într'ênsulŭ în aceste șépte ḑile.

Urmele suferințeĭ, și a nopțilorŭ, petrecute maĭ fără somnŭ, ereaŭ atâtŭ de vĕdite pe figura sa în câtŭ Elena abia putea sĕ 'șĭ reție lacrimele cândŭ se uita la elŭ.

In acea ḑi pe la orele douĕ dupĕ amiaḑĭ, Alexandru se urcă pe munte și, oprindu-se în loculŭ unde a șeḑutŭ Elena în ḑiua aceea când elŭ erea cu societatea, se lungi pe iarbă și 'șĭ aținti ochiĭ în partea ocupată de dênșiĭ atuncĭ, și de unde sgomotulŭ rîsetelorŭ și nebuniilorŭ lorŭ ajungêndŭ pênĕ la Elena, o întrerupea din cititŭ.

— Câtă schimbare în puține ḑile! — 'șĭ ḑise elŭ. Atuncĭ eŭ eramŭ acolo cŭ lume, iarŭ astă-ḑĭ sunt aci cu singurătatea; atuncĭ eramŭ veselŭ, astă-ḑĭ suntŭ tristŭ; atuncĭ rîdeamŭ, iarŭ acum plângŭ! Acestŭ locŭ atuncĭ erea ocupatŭ de Elena liniștită, astă-ḑĭ elŭ este ocupatŭ de mine suferindu-lŭ! Atuncĭ erea aci ea însoțită de mumă-sa; acum suntŭ eŭ însoțitŭ de durerea mea! Atuncĭ ochiĭ meĭ întâlneaŭ în acestŭ locŭ privirile dulcĭ, figura îngerésca a Eleneĭ; acum eĭ nu întâlnescŭ de câtŭ singurătatea cea maĭ tristă!... Atuncĭ 'mĭ era viéța dulce; astă-ḑĭ 'mĭ este maĭ multŭ de câtŭ amară! Atuncĭ speranțele legănaŭ inima mea; iarŭ astă-ḑĭ certitudinea de a nu fi iubitŭ

strivesce și apasă sufletulŭ meŭ! Atuncĭ doream și căutamŭ sĕ mĕ apropiĭ de Elena; iarŭ astă-ḑĭ mĕ silescŭ sĕ fugŭ câtŭ maĭ multŭ de ea. Atuncĭ totulŭ 'mĭ surîdea; astă-ḑĭ nimicŭ nu mĕ mișcă. Pênĕ a nu o cunósce și iubi întâlnémŭ plăcerile în orĭ-ce locŭ m'așŭ fi aflatŭ; acum ênsĕ totulu 'mĭ pare rece . . .

O! Eleno, facă cerulŭ ca nicĭ uă dată sĕ nu suferĭ aceea ce suferŭ eŭ!

Acestuĭ monologŭ, întreruptŭ din când în când prin cele maĭ sfâșietóre suspine, urmă uă adâncă tăcere. Dupĕ câte-va momente elŭ se sculă repede, 'șĭ ridică tartanulŭ și se duse sĕ se așeḑe maĭ departe, întorcêndu-se cu spatele la acele locurĭ pe carĭ pênĕ aci le privise. Vederea lorŭ și amintirea carĭ 'ĭ deșteptaŭ adăogândŭ êncă la durerea sa, se hotărî sĕ le părăséscă și sĕ 'șĭ întórcă ochiĭ de la dênsele.

Elŭ scóse din pozunarŭ versurile ce improvisase cu uă nópte maĭ 'nainte, le citi și, găsindu-le prea slabe pentru a exprima suferințele séle, le lăsă pe iarbă; și, rezĕmându'șĭ capulŭ pe brațŭ, închise ochiĭ.

Oboséla atâtŭ fisică câtŭ și maĭ cu sémă acea morală, 'lŭ făcu sĕ rĕmâe maĭ multŭ timpŭ în nemișcare. Vĕḑêndu'lŭ cine-va astŭ-felŭ l'arŭ fi creḑutŭ dormindŭ, și cu tóte acestea el nu dormea; era numaĭ unŭ felŭ de amorțélă de care se simte cine-va coprinsŭ, chiarŭ odihnitŭ fiindŭ, cândŭ se găsește în aerŭ curatŭ.

De uă-dată elŭ fu deșteptat printr'unŭ lungŭ și durerosŭ suspin care 'ĭ isbise auḑulŭ, și întorcêndu'șĭ capulŭ rĕmase extasiatŭ vĕḑêndŭ pe Elena la spatele luĭ.

Ea ședea pe iarbă, avêndŭ brațele lăsate în josŭ și mâinele împreunate; iarŭ ochiĭ fixațĭ pe versurile scrise de Alexandru.

— Eleno! — îngână elŭ cu uă voce tremurândă, d-ta eştĭ? Nu visezŭ eŭ óre? Este uă visiune séŭ uă realitate care am înaintea mea? Respunde'mĭ, o! respunde'mĭ....

— Asiguréză-te! îĭ ḑise ea cu uă voce tot atâtŭ de tremurândă ca a luĭ, şi întinḑêndu'ĭ mâna pe care Alexandru se grăbi a o lua şi a o lipi de buzele séle arḑĕtóre.

Sărutarea ce Alexandru depuse pe mâna Eleneĭ se comunică în sângele eĭ făcându'ĭ corpulŭ sĕ tresară, faţa'ĭ sĕ roşéscă, sênu'ĭ sĕ palpite. Ea nu se gândi, séŭ că 'şĭ uitase sĕ retragă mâna.

Eĭ rĕmaseră câte-va minute în tăcere, uitându-se unulŭ la altulŭ, fără a maĭ putea sĕ pronunţe vre-unŭ cuvêntŭ. Printre genele Eleneĭ se strecuraŭ nişte lacrime pe care dênsa 'şĭ dedea silinţă sĕ le reţie; iarŭ privirile ochilorŭ sĕĭ exprimaŭ în acelaşĭ timpŭ şi dulcéţa fericireĭ şi amărăciunea suferinţeĭ. Era fericită, căcĭ, atâtŭ urmele ce suferinţa lăsase pe figura luĭ Alexandru, câtŭ şi versurile pe carĭ le citise — şi a cărorŭ expresiune durerósă 'ĭ smulsese acelŭ suspinŭ care trădase presenţa eĭ, — 'ĭ spunéŭ îndestulŭ câtŭ de multŭ este iubită. Insĕ alăturĭ cu acéstă fericire era şi suferinţa atâtŭ pentru lupta ce avea cu sine ênsăşĭ, şi care o tortura totŭ atâtŭ de multŭ ca şi pe dênsulŭ, câtŭ şi maĭ cu osebire simţindu-se învinsă şi gândindu-se la tristulŭ viitor alŭ acestuĭ amorŭ nenorocitŭ.

Câtŭ pentru Alexandru, elŭ era nu numaĭ uimitŭ de surprisă, dérŭ şi ameţitŭ, pe de o parte de speranţe, iarŭ pe de alta de înduoelĭ.

Elŭ se credea sub farmeculŭ unuĭ visŭ, şi nu cuteza sĕ vorbéscă de téma că acelŭ farmecŭ are sĕ dispară lăsândŭ în locu'ĭ iarăşĭ durerósa şi trista realitate.

Elena fu cea d'ântêiŭ care începu sĕ vorbéscă.

— Presența mea te surprinde multŭ, o știŭ, o înțelegŭ. Nu te așteptaĭ sĕ mĕ vedĭ aci precum nicĭ eŭ nu mĕ așteptamŭ sĕ te găsescŭ în acelŭ locŭ. Intîmplarea ênsĕ a făcutŭ totulŭ; cu tóte că, îțĭ mărturisescŭ, dorința mea era sĕ te întâlnescŭ.

— Sĕ mĕ întâlneștĭ! Aveaĭ acéstă dorință! D-ta care 'mĭ-aĭ opritŭ de a te maĭ apropia? D-ta care m'aĭ depărtatŭ, care m'aĭ gonitŭ? D-ta care mĕ ocoleștĭ și care abia te maĭ facĭ vĕdută din acea di fatală în care fără sĕ voescŭ 'țĭ-am deschisŭ inima mea? D-tea care aĭ disprețuitŭ amorulŭ meŭ, doreaĭ sĕ mĕ întâlneștĭ? iată ceea-ce în adevĕrŭ mĕ surprinde maĭ multŭ de câtŭ presența d-téle aci! Nu cum-va doreaĭ sĕ mĕ întâlneștĭ pentru a 'mĭ face uă mustrare? Găseștĭ că nu suferŭ în destulŭ prin înduoita luptă ce am cu mine ênsu'mĭ, pentru ca pe de uă parte sĕ potŭ combate amorulŭ meŭ pentru D-ta, iarŭ pe de alta sĕ 'lŭ potŭ ascunde de ochiĭ lumeĭ? Spune'mĭ, ce maĭ voescĭ altŭ, ce trebue sĕ maĭ facŭ, ce sacrificiŭ maĭ cerĭ de la mine? Vorbește, suntŭ gata sĕ facŭ totulŭ; mĕ făgăduescŭ sĕ 'țĭ îndeplinescŭ dorința, căcĭ suntŭ sigurŭ că ceea ce 'mĭ veĭ cere are sĕ fiă lucru ușorŭ pe lêngĕ sacrificiulŭ ce 'mĭ aĭ impusŭ, în comparațiune cu tortura la care m'aĭ condamnatŭ... Póte că ceea ce aĭ voi sĕ 'mĭ cerĭ este ca sĕ plecŭ! O! déca acésta arŭ fi, atuncĭ... atuncĭ te așĭ bine-cuvênta, căcĭ sunt treĭ dile de cândŭ mĕ muncește acéstă idee, de cândŭ mĕ luptŭ cu acéstă voință; dérŭ nenorocire mie, căcĭ nu am destulă tărie ca sĕ facŭ sĕ triumfe acéstă idee, căcĭ nu am destulă putere ca sĕ mĕ hotărăscŭ și sĕ potŭ pleca. Acéstă putere ênsĕ, care astă-dĭ 'mĭ lipsesce, simțŭ că voiŭ avea-o din momentulŭ în care 'mĭ veĭ cere ca sĕ plecŭ.

— Câtŭ de aspru, câtŭ de nedreptŭ eştĭ cu mine! 'ĭ ḑise ea cu uă expresiune tristă şi durerósă. — Îmĭ ḑicĭ că 'ţĭ am dispreţuitŭ amorulŭ, mĕ mustrezĭ că 'ţĭ am impusŭ celŭ maĭ greŭ sacrificiŭ, mĕ încrimineḑĭ că te-am condamnatŭ la tortură... Dérŭ pentru Dumneḑeŭ, este cu putinţă sĕ mĕ judecĭ cu atâta uşurinţă, sĕ mĕ acuḑĭ cu atâta asprime! Cum m'aĭ putută crede capabilă că am voitŭ sĕ te facŭ sĕ suferĭ numaĭ pentru plăcerea de a te vedea suferindŭ? Este adevĕratŭ că 'ţĭ am cerutŭ, că ţĭ-am impusŭ chiar celŭ maĭ mare sacrificiŭ, că te-am condamnatŭ la cea maĭ grea tortură, dérŭ óre am făcut'o acésta din simplă voinţă, fără ca sĕ fiŭ silită, şi multŭ silită, a o face? O! acusarea îţĭ este nedréptă, iarŭ încriminarea ce 'mĭ facĭ nu o meritŭ!

— Iartă-mĕ, oh! iartă-mĕ, déca te-am supĕratŭ.... Uită, te rogŭ, aceste cuvinte... nesocotite pe care le-am ḑisŭ fără sĕ voescŭ...

— Iţĭ iertŭ din tótă inima, se grăbi ea a 'lŭ întrerupe, — 'ţĭ iertŭ, pentru că suntŭ convinsă că nu creḑĭ despre mine aceea ce aĭ ḑisŭ, că acusarea ce 'mĭ aĭ făcutŭ nu a fostŭ de câtŭ efectulŭ suferinţeĭ. Nu! inima'ţĭ nu este nicĭ rea nicĭ nedréptă, ci amărâtă şi înăsprită. Sciŭ ceea-ce suferĭ, şi înţelegŭ cum suferinţa rătăceşte pe cine-va şi 'l face sĕ fiă şi aspru şi nedreptŭ.

— O! da, aşa este. Acésta este posiţiunea mea. Aĭ înţelesŭ ce se petrece în inima mea, ca şi cum aĭ fi putută vedea într'ênsa. Şi cu tóte astea, âncĕ eştĭ departe de a sci câtŭ suferŭ, căcĭ déca aĭ sci n'aĭ putea sĕ staĭ atâtŭ de rece...

— Incă uă acusaţiune ne dréptă! Eŭ suntŭ rece la suferinţa d-tale!? Eĭ bine, ascultă: Sciŭ ceea ce su-

ferĭ şi câtŭ suferĭ; pênĕ astă-ḑĭ aveam numaĭ uă idee, astă-ḑĭ ênsĕ cândŭ te-am privitŭ maĭ bine, am înţelesŭ câtŭ de tare trebue sĕ 'ţĭ fiă suferinţa, déca în puţine ḑile a putută sĕ te sdrobéscă şi sĕ te schimbe atâtŭ de multŭ; şi 'mĭ aĭ făcutŭ aşa de rĕŭ, că abia 'mĭ am putută reţine lacrămile în faţa lumeĭ. Insĕ îndată ce am ajunsŭ a casă, îndată ce am putută fi singură, le am datŭ libertatea, şi din fericire aŭ cursŭ în destulŭ.

„Atuncĭ m'am hotărîtŭ sĕ te întâlnescŭ, pentru ca sĕ îţĭ ḑicŭ, fiă măcarŭ unŭ cuvêntŭ de mângâere; pentru ca sĕ 'ţĭ spunŭ că... nu eştĭ singurŭ care suferĭ. Iată pentru ce am voitŭ să te întâlnescŭ. Iţĭ mărturisescŭ ênsĕ că, cândŭ m'am hotărâtŭ sĕ viŭ pe munte nu am fostŭ cu ideea numaĭ de a te întâlni, din contra, nu credeam sĕ te găsescŭ aci, dérŭ pentru că nu aveam astâmpărŭ, nu puteam sĕ staŭ a casă ... în fine simţémŭ trebuinţa de a fi singură numaĭ cu natura. Insĕ dupĕ ce m'am urcatŭ şi te-am vĕḑutŭ, atuncĭ ... am bine-cuvêntatŭ întâmplarea.

„M'am apropiat, şi asigurându-mĕ că nu maĭ auḑitŭ venindŭ, te-am privitŭ şi am vĕḑutŭ şi mai bine trăsurele'ţĭ alterate... Dupĕ aceea ochiĭ meĭ s'aŭ fixatŭ pe acea hârtie şi, cetindŭ, nu am putută opri acelŭ suspinŭ care m'a trădatŭ.

Alexandru, ascultând'o, era ca împietritŭ; inima ênsĕ i se bătea cu putere, făcêndŭ buzele'ĭ sĕ tremure.

— Am căutatŭ, da, sĕ te întâlnescŭ, urmă Elena, ênsĕ nu pentru a 'ţĭ cere ca sĕ plecĭ... O! acésta arŭ fi prea târḑiŭ.

Şi ḑicêndŭ acestea, Elena 'şĭ întinse mâna şi luă hârtia pe care eraŭ scrise versurile luĭ Alexandru.

— Ce aĭ ḑisŭ, Eleno? O! maĭ repetă încă... Au-

ḑit'am eŭ bine? Nu m'am înșelatŭ óre? Arŭ fi prea târḑiŭ acum déca așĭ pleca?...

Elena nu rĕspunse nimicŭ, ci urmă a citi.

— Rĕspunde, ah! rĕspunde. Spunemĭ că nu m'am înșelatŭ... Spunemĭ că am auḑitŭ bine. Și... déca am auḑitŭ bine, explică'mĭ ce trebue sĕ înțelegŭ..., ce trebue sĕ credŭ...

Elena terminândŭ de cititŭ 'șĭ rădică lăcrămânḑiĭ ochĭ asupra luĭ Alexandru și, dupĕ ce 'lŭ privi câte-va secunde cu uă căutătură dulce, ênsĕ de uă espresiune tristă, 'ĭ ḑise:

— Așa déră, suferința 'țĭ este atâtŭ de tare în câtŭ sĕ te facă a 'țĭ dori mórtea? Mĕ iubescĭ atâtŭ de multŭ în câtŭ sĕ 'țĭ urăscĭ viéța!

— Dérŭ mórtea nu este ea de o mie de orĭ preferabilă vieţeĭ care o trăescŭ eŭ? Nopțĭ fără somnŭ, ḑile fără repaosŭ, iubire fără speranță! Nimicŭ de câtŭ torture și numaĭ torture. Iată viéța mea; cum déră sĕ nu o urăscŭ? Sĕ aibă cine-va inima în flacărĭ și sĕ iubéscă numaĭ elŭ singurŭ, fără a avea nicĭ chiarŭ speranța... Sĕ 'ĭ fiă sufletulŭ rece ca ghiața pentru toțĭ și pentru totŭ ce nu este ea, și sĕ nu doréscă mórtea! Dérŭ ea arŭ fi uă bine-cuvêntare ceréscă pentru uă asemenea ființă. Mórtea este singura fericire la care uă ființă nenorocită maĭ póte aspira! Mĕ întrebĭ décă suferința 'mĭ este tare! Mĕ întrebĭ déca te iubescŭ multŭ! O, Eleno! de ce nu este cu putință sĕ 'mĭ desfacŭ sênulŭ, sĕ 'mĭ deschidŭ inima pentru ca sĕ poțĭ vedea, pentru că sĕ poțĭ sci ce se petrece în mine. Déca așŭ sci că, spintecându'mĭ inima, arŭ fi mijloculŭ de a te putea asigura, 'țĭ o jurŭ că așŭ face-o, căcĭ, pe lângă fericirea de a 'mĭ curma suferințele, așŭ avea și mângâerea dulce de a face sĕ

dispară îndoelile ce pare că aĭ avea despre amorulŭ meŭ. Suntŭ ênsĕ cu atâtŭ maĭ multŭ nenorocitŭ, cu câtŭ nu am nicĭ un midlocŭ de a te putea încredința despre starea inimeĭ mele. — O! déca tăcerea nopțeĭ arŭ putea se 'țĭ spue cum adesea a fostŭ întreruptă de suspinele mele. Déca murmurulŭ apeĭ arŭ putea sĕ 'țĭ vorbéscă despre profundele mele cugetărĭ carĭ 'lŭ însoțeaŭ, cugetărĭ neîncetatŭ și totŭ-d'auna îndreptate d-tale. Déca ecoulŭ văilorŭ arŭ putea sĕ 'țĭ spue de câte orĭ a repetatŭ elŭ dulcele'țĭ nume pronunțatŭ în singurătatea și liniscea nopțeĭ de către tremurândule mele buze! Déca iarba munțilorŭ arŭ putea sĕ 'țĭ spue de câte orĭ a fostŭ ea udată de lacrimele vĕrsate din ochiĭ meĭ, atuncĭ, numaĭ atuncĭ aĭ putea sĕ 'țĭ facĭ o idee despre suferința mea, atuncĭ, numaĭ atuncĭ a 'ĭ putea sci câtŭ te iubescŭ!

Alexandru nu terminase âncă cele din urmă cuvinte, și fața Eleneĭ era scăldată în lacrămĭ.

— Eleno! plângĭ? O! lacrimile d-téle îndulcesce amărăciunea sufletuluĭ meŭ. Ele suntŭ pentru inima mea aceea ce este roua pentru roze! Așa dérŭ suferința mea te-a atinsŭ? O, Dumnedeule! tu care sciĭ maĭ bine ca dênsa ceea ce se petrece în mine, tu care cunoscĭ câtŭ amorulŭ 'mĭ sdrobesce inima, cum disperarea 'mĭ înăbușesce sufletulŭ, cum suspinele 'mĭ apasă sênulŭ, cum lacrimile ascunsce 'mĭ ardŭ ochiĭ, numaĭ tu escĭ fără îndurare, numaĭ pe tine nu te atinge nimicŭ! Déca nu voescĭ sĕ 'mĭ d'aĭ fericirea, pentru ce óre 'țĭ place să mĕ torturezĭ? Aide, ia exemplu de la acestŭ îngerŭ, care cu tóte astea este creatura ta, îndurăte de suferințele mele și trimite'mĭ mórtea chiarŭ în acestŭ momentŭ... O, Eleno! Sĕ morŭ aci la piciórele d-téle acum când am vĕdutŭ că suferințele mele te aŭ atinsŭ,

să morĭ acum cu credința că înduolile 'țĭ aŭ dispărutŭ, că te aĭ convinsŭ în fine câtŭ de multŭ te iubescŭ, acésta arŭ fi pentru mine maĭ multŭ de câtŭ uă dulce mângâiere.

Și pe cândŭ vorbea, Alexandru luase mâinele Eleneĭ pe carĭ, cândŭ i le săruta cu ardóre, când i le strângea cu putere pe inima sa.

— Alexandre, 'ĭ ḑise Elena cu uă voce tremurândă de emoțiune, — 'mĭ aĭ ḑisŭ maĭ adineaorĭ că 'țĭ am impus celŭ maĭ mare sacrificiŭ, că te am condemnatŭ la cea maĭ grea tortură, ênsĕ 'țĭ am iertatŭ acele aspre cuvinte, căcĭ singurŭ aĭ recunoscutŭ câtŭ de nedréptă și nemeritată era acusarea ce 'mĭ făceaĭ; dérŭ 'mĭ aĭ maĭ ḑisŭ unŭ cuvêntŭ asupra căruia nu ne-am explicatŭ și pe care 'lŭ credŭ destulŭ de importantŭ pentru ca sĕ trecŭ peste dênsulŭ; 'mĭ aĭ ḑisŭ că 'țĭ-am disprețuitŭ amorulŭ. Eĭ bine, aci este erórea, și acéstă eróre te face, te-a făcutŭ ca sĕ mĕ acuzĭ. Nu, nu 'țĭ amŭ disprețuitŭ amorulŭ, dérŭ am voitŭ, a trebuitŭ sĕ fugŭ de dênsulŭ. Ți-amŭ spus'o atuncĭ și 'țĭ-o repetŭ și acum, că nu m'am înduoitŭ de sinceritatea și de lealitatea d-tale, dérŭ am creḑutŭ că póte te amăgeștĭ asupra seriosităţeĭ acestuĭ amorŭ, că elŭ nu este atâtŭ de tare pe câtŭ 'lŭ credeaĭ, și astŭ-felŭ speramŭ că, fugândŭ de d-tea, că combătându'lŭ se va putea învinge; am creḑutŭ, ênsĕ acum vĕḑŭ că m'amŭ înșelatŭ în credințele mele. Amŭ vĕḑutŭ câtŭ aĭ luptatŭ pentru ca sĕ poțĭ fugi de mine, și cum sufereaĭ în tăcere, și acésta 'mĭ a întăritŭ și maĭ multŭ credința despre noblețea sufletuluĭ d-tale, despre sinceritatea caracteruluĭ și seriositatea inimeĭ d-tale. In fine amŭ vĕḑutŭ câtŭ de multŭ te facŭ sĕ suferĭ aceste silințe, și amŭ ințelesŭ chiar prin mine ênsu'mĭ că a maĭ continua cu resistența, a maĭ

stărui âncă ca sĕ ne opunemŭ curentuluĭ inimeĭ, arŭ fi, déca nu imposibilŭ, dérŭ celŭ maĭ puţinŭ a ne expune la unŭ pericolŭ totŭ atâtŭ de mare ca și acela despre care 'ţĭ amŭ vorbitŭ atuncĭ.

„Nu amŭ iubitŭ nicĭ uă dată, și inima mea a rĕmasŭ totŭ-d'auna rece în mijloculŭ lumeĭ în care amŭ trăitŭ. La noĭ viaţa este fórte prozaică și lumea prea multŭ materialistă, pentru ca sĕ 'mĭ pótă atinge inima. Suntŭ, din nefericire póte, de uă natură visĕtóre, de uă imaginaţiune poetică; astŭ-felŭ pênĕ acum nu amŭ trăitŭ ci amŭ vegetatŭ, amŭ visatŭ . . . Sciŭ că pentru mine are sĕ fie uă nenorocire că te-amŭ cunoscutŭ, dérŭ celŭ puţinŭ mĕ fericescŭ că amŭ întâlnitŭ uă fiinţă din acea lume în care imaginaţiunea mea a rătăcitŭ, că amŭ găsitŭ acea persónă pe care o vedémŭ numaĭ în visurile mele.

„Orĭ câtŭ de straniŭ 'ţĭ arŭ părea limbagiulŭ meŭ, orĭ câtŭ de multŭ te arŭ surprinde purtarea mea, acésta nu mĕ va putea opri de a 'ţĭ vorbi cu inima deschisă. Aĭ fostŭ francŭ și sincerŭ cu mine și acésta încurajéză și maĭ multŭ francheţa și sinceritatea mea, Astŭ-felŭ îţĭ mărturisescŭ că amŭ urâtŭ totŭ-d'auna persónele ascunse, și amŭ dispreţuitŭ pe cele ipocrite. Așa dérŭ, fără a ţine comptŭ, fără a voi sĕ cercetezŭ déca purtarea mea nu este abătută din regulele și afară de legile sociale, viŭ sĕ 'ţĭ spunŭ că suferinţa d-tale mĕ sdrobesce totŭ atât de multŭ precum mĕ sdrobesce suferinţa mea. Viŭ sĕ 'ţĭ ḑicŭ că déca de la mine depinde pentru ca lacrimile sĕ 'ţĭ înceteze, pentru ca buza'ţĭ sĕ zîmbéscă, pentru ca frunté'ţĭ sĕ 'șĭ redobândéscă seninătatea, atuncĭ . . . poţĭ sĕ 'șĭ ștergĭ larimile, poţĭ sĕ facĭ buza'ţĭ sĕ zîmbéscă, poţĭ sĕ ḑicĭ suferinţeĭ sĕ 'ţĭ înceteze. Nu voescŭ sĕ te maĭ audŭ dorindu'ţĭ mórtea, căcĭ acésta 'mĭ face multŭ rĕŭ.

„Déca pentru ca sĕ poţĭ trăi, aĭ trebuinţă de amorulŭ meŭ, şi déca în mâna mea stă ca sĕ poţĭ fi fericitŭ, eĭ bine . . . trăesce şi fiĭ fericitŭ!

— Eleno! fu singurulŭ cuvêntŭ ce Alexandru abia putu sĕ articuleze, atâtŭ vocea sa era năbuşită de pr cipitatele bătăĭ ale inimeĭ séle pe care emoţiunea fericireĭ o apăsa; şi luând capulŭ Eleneĭ între mâinĭ, îlŭ strânse la pieptulŭ sĕŭ, acoperindu'ĭ fruntea cu cele maĭ arḑĕtóre sĕrutărĭ.

Pentru aceĭ carĭ aŭ iubitŭ seriosŭ, suvenirea — pentru uniĭ a trecutuluĭ, pentru alţiĭ a presentuluĭ, — le potŭ vorbi maĭ bine de câtŭ aşŭ putea face eŭ, spre a înţelege emoţiunele şi fericirea luĭ Alexandru; fericire cu atâtŭ maĭ mare cu câtŭ ea l'a surprinsŭ chiarŭ în momentele de disperare, atuncĭ când elŭ era cu totulŭ departe de a se ascepta la dênsa.

Câtŭ pentru aceĭ carĭ n'aŭ cunoscutŭ asemenea fericire, n'aŭ gustatŭ aceste transporturĭ atâtŭ de dulcĭ, singurile şi cele maĭ frumóse în viaţa nóstră, eĭ totŭ nu vorŭ putea înţelege orĭ câtŭ de bine aşŭ isbuti a le descrie. Asemenea transporturĭ se simtŭ, dérŭ nu se potŭ exprima.

. . . .

— Eleno! este adevĕratŭ că mĕ iubescĭ? Sĕ fie cu putinţă! Nu cum-va mĕ amăgescŭ eŭ! Nu cum-va suferinţa îmĭ rătăcesce mintea! . . . Sĕ nu fie óre unŭ visŭ care mĕ face sĕ te credŭ lângă mine şi sĕ 'mĭ pară că te audŭ vorbindu'mĭ de amorŭ?

— Nu, Alexandre, nu este nicĭ uă rătăcire, nu este nicĭ unŭ visŭ. Iată, privesce realitatea; suntemŭ unulŭ lângă altulŭ, mâinele nóstre se strângŭ una pe alta, privirile nóstre se confundŭ una într'alta, inimele nóstre aŭ una şi aceiaşĭ bătae; pe buzele nóstre se res-

frânge acelașŭ surîsŭ, surîsulŭ fericireĭ! Nu Alexandre, nu te amăgescĭ, te iubescŭ, te iubescŭ! . . .

Alexandru îșĭ apăsa cu putere mâinele pe inimă'ĭ, ale careĭ bătăĭ precipitate îĭ înecaŭ respirațiunea.

— O! Dumnedeulŭ meŭ! Ce amŭ făcutŭ eŭ pentru ca sĕ fiŭ atâtŭ de multŭ favorisatŭ de tine! Eleno, Eleno, îngerŭ dulce alŭ viețeĭ mele, cum așŭ putea eŭ sĕ te rĕsplătescŭ pentru fericirea care 'mĭ daĭ?

— Alexandre, déca fericirea nu arŭ fi și pentru mine âncă așŭ fi în destulŭ rĕsplătită putându-te face pe tine fericitŭ . . .

La aceste cuvinte ale Eleneĭ, uă idee veni sĕ frământe și sĕ tulbure mintea luĭ Alexandru, acoperindu'ĭ fruntea de întristare și făcêndu'ĭ buzele sĕ păléscă.

— Eleno, îĭ dise elŭ cu uă voce tremurândă, nu cum-va te amăgescĭ credêndŭ că mĕ iubescĭ? Nu cum-va suferințele mele, atingêndu-te prea multŭ, sĕ fi desvoltatŭ în inima ta simțimêntulŭ mileĭ cu atâta putere, în câtŭ sĕ te facă sĕ eĭ acestŭ simțimêntŭ dreptŭ amorŭ? O! déca așa arŭ fi, déca mila a pututŭ sĕ te amăgéscă, atuncĭ nenorocire mie! . . . Ceea ce amŭ suferitŭ pênĕ acum arŭ fi nimicŭ pe lângă ce așŭ suferi în urmă, atuncĭ când așŭ vedea că te aĭ înșelatŭ credêndŭ că mĕ iubescĭ. Dupĕ ce m'aĭ făcutŭ sĕ cunoscŭ fericirea, înțelegĭ tu câtŭ așŭ fi de nenorocitŭ când mĕ voiŭ încredința că nu mĕ iubescĭ?...

— O! Alexandre! mĕ temŭ că francheța mea a produsŭ un urâtŭ efectŭ asupra ta. Pentru ce acéstă îndoélă? Nu cum-va pentru că 'țĭ amŭ deschisŭ inima și 'țĭ amŭ vorbitŭ astŭ-felŭ dupĕ cum simțŭ, fără nicĭ uă rezervă, fără a ține comptŭ de nimicŭ, fără a mĕ gândi la persóna și la posițiunea mea, acésta te a fă-

cutŭ sĕ aĭ uă idee rea de mine, sĕ mĕ credĭ uă ființă ușurică.

— Ce dicĭ tu, Eleno? Eŭ sĕ te credŭ uă ființă ușurică! Dérŭ nu înțelegĭ tu că atuncĭ nu te așŭ fi iubitŭ? Ceea ce iubescŭ eŭ în tine nu este frumusețea ta, ci seriositatea naturelui tĕŭ, nobleța sufletuluĭ tĕŭ, delicateța inimeĭ tale, sinceritatea caracteruluĭ tĕŭ. Francheța cu care 'mĭ aĭ vorbitŭ, mĕ face sĕ te stimezŭ și sĕ te iubescŭ și maĭ multŭ.

— Atuncĭ dérŭ pentru ce te îndoescĭ?

— Pentru că fericirea mea este atâtŭ de mare, în câtŭ nu 'mĭ vine sĕ mĕ încredŭ eĭ, și astŭ-felŭ fără voia mea, inima 'mĭ este muncită de ideea ca nu cumva mila sĕ te facă a te amăgi...

— Ascultă-mĕ Alexandre; décă uă dată mĕ credĭ uă ființă seriósă, atuncĭ înțelegĭ că nu putémŭ cu ușurință sĕ iaŭ uă hotărâre atâtŭ de mare. Amŭ suferitŭ și eŭ precum aĭ suferitŭ și tu, și sĕ nu credĭ că suferința mea a fostŭ maĭ slabă ca a ta, din contră, căcĭ déca între inimele nóstre nu este deosebire, deosebirea ênsĕ este mare în ceea ce privesce condițiunea ta ca bărbatŭ, față cu aceea a mea ca ... femee.

„Amŭ luptatŭ și eŭ precum aĭ luptatŭ tu, și nu crede că acéstă luptă m'a sdrobitŭ maĭ puținŭ de câtŭ pe tine, din contra, căcĭ sciamŭ că uă dată învinsă, va trebui sĕ 'mĭ uitŭ de ceea ce suntŭ și sĕ nu mĕ gândescŭ la ceea ce așŭ putea sĕ fiŭ... Amŭ suferitŭ și amŭ luptatŭ multŭ, și prin mine amŭ înțelesŭ ceia-ce suferеaĭ tu; amŭ luptatŭ, ênsĕ din nenorocire amŭ fostŭ învinsă... și atuncĭ când amŭ vĕdutŭ în inima mea, când m'amŭ încredințatŭ că resistența nu maĭ este posibilă; m'amŭ hotărâtŭ sĕ 'mĭ plecŭ capulŭ înaintea destinuluĭ... sĕ 'mĭ închinŭ inima amoruluĭ.

— O! Eleno! scumpă comóră a inimeĭ mele, dulce

stea a sufletuluĭ meŭ, iartă-mĕ déca, fără sĕ voescŭ, îndoéla s'a strecuratŭ în inima mea. Nu m'amŭ îndoitŭ ênsĕ de sinceritatea ta, dérŭ o repetŭ, singura mea témă este . . . a fostŭ ca nu cum-va sĕ te amăgescĭ. . . .

— Iubitulŭ meŭ, tu nu sciĭ că acestŭ locŭ, în care ne aflămŭ acum, este unŭ vechiŭ cimitirŭ. Iarba pe care ședemŭ acopere mormintele unorŭ ființe care aŭ trăitŭ, și negreșitŭ că aŭ și suferitŭ și iubitŭ; eĭ bine, pentru ca orĭ-ce îndoélă sĕ dispară din inima ta, pentru ca nimicŭ sĕ nu umbréscă fericirea nóstră, iaŭ de martore aceste morminte, și îțĭ jurŭ pe ósele ce ele acoperŭ, că nu mila mĕ aduce lângă tine, dérŭ unŭ amorŭ tare, sincerŭ și devotatŭ.

Alexandru, cu ochiĭ scăldațĭ în lacrimĭ, ca și aceia aĭ Eleneĭ, o strânse cu putere la pieptu'ĭ și, împletindu'șĭ buzele cu buzele eĭ, îĭ dete cele maĭ dulcĭ sĕrutărĭ carĭ aŭ pututŭ vre-o dată sĕ logodéscă inimele a douĭ amanțĭ.

. . . .

XXVII

Amêndouĭ tinerĭ, cu inimele vergine, cu sufletele nobile, cu simțurile delicate, cu naturele lorŭ poete eĭ se iubeaŭ la nebunie. Pentru dênșiĭ lumea nu maĭ exista, séŭ părea că déca există este numaĭ pentru ca sĕ privéscă la fericirea lorŭ.

Eĭ privéŭ natura ca cum ar fi fost creată numaĭ pentru dênșiĭ.

Intregulŭ universŭ îlŭ găséŭ abia încăpătorŭ pentru ca sĕ pótă coprinde ființa lorŭ.

Lucirea steleloŕŭ, lumina luneĭ, razele sóreluĭ, verdéța câmpuluĭ, mirosulŭ floriloŕŭ, cântecululŭ pasĕrilorŭ li se părea că suntŭ lăsate numaĭ pentru ca sĕ lumineze, sĕ împodobéscă și sĕ serbeze fericirea lorŭ.

Eréŭ atâtŭ de fericiţĭ în câtŭ credéŭ că astŭ-felŭ aŭ sĕ rĕmâe pentru eternitate.

Dérŭ acéstă amăgire a lorŭ îĭ făcu sĕ simţă şi maĭ multŭ amărăciunea suferinţeĭ, şi maĭ grea povara disperăreĭ cu câtŭ ajunse pe nesimţite, şi se treziră din delirulŭ lorŭ, în cele din urmă ḑile ale fericireĭ.

Astŭ-felŭ suntemŭ toţĭ, pe câtŭ timpŭ ne aflămŭ în fericire uitămŭ tristulŭ destinŭ alŭ omenireĭ care este ca nimicŭ sĕ nu fie durabilŭ din ceea ce ne face viéţa dulce şi frumósă, nimicŭ altŭ, séŭ nimicŭ maĭ multŭ, de câtŭ suferinţa.

Era în pen-ultima ḑi a despărţireĭ; Elena trebuia sĕ plece a doua ḑi.

Séra, fiindŭ balŭ, eĭ se întâlniră acolo. Danţulŭ lorŭ de astă-dată era maĭ multŭ de câtŭ unŭ transportŭ, era unŭ delirŭ în care fericirea şi suferinţa frământaŭ de uă potrivă inimele lorŭ.

La valsŭ, maĭ cu sémă, corpulŭ Eleneĭ era maĭ multŭ rezematŭ pe Alexandru; îşĭ avea capulŭ aplecatŭ pe umărulŭ luĭ, iarŭ ochiĭ jumĕtate închişĭ. Arŭ fi ḑisŭ cine-va că era leşinată atâtŭ de multŭ se abandonase fericireĭ, atâtŭ de multŭ erea abătută de suferinţă.

Buzele lorŭ îşĭ şoptiaŭ cele maĭ dulcĭ cuvinte de amorŭ, dérŭ cu expresiunea celeĭ maĭ marĭ întristărĭ.

La eşirea din balŭ muma Eleneĭ mergea înainte la braţŭ cu uă rudă a eĭ, iarŭ Elena la braţulŭ luĭ Alexandru, venea maĭ în urmă.

Luna care totŭ-d'a-una, dupĕ cum amŭ spusŭ, avea uă influenţă atâtŭ de mare asupra luĭ Alexandru, lumina şi de astă-dată. Pare că era uă predestinaţiune ca în tóte evenimentele maĭ multŭ séŭ maĭ puţinŭ însemnate din viaţa luĭ, luna sĕ fie martoră la fericirea séŭ suferinţa sea.

Déca aerulŭ arŭ fi pututŭ sĕ vorbéscă pentru a spune ceia ce îșĭ șoptiaŭ, déca lumina luneĭ arŭ fi pututŭ sĕ reproducă privirile lorŭ amoróse și melancolice cum și zămbirile dulcĭ și totŭ uă dată pline de amărăciune, care rătăcéŭ pe buzele lorŭ, atuncĭ s'arŭ fi pututŭ înțelege ceea ce se petrece în inima lorŭ în acele momente solemne, în acea nópte, singură și cea din urmă, pe care o maĭ avéŭ pentru a o petrece împreună.

Când ajunseră la pórtă, Alexandru se înțelesese cu Elena ca sĕ se întâlnéscă maĭ târḑiŭ după ce mu-măsea va adormi.

Astŭ-felŭ după uă oră Alexandru și cu Elena se legănaŭ în brațele amoruluĭ în întunericul uneĭ camere, alăturea cu aceea în care dormea muma Eleneĭ, și care cameră se golise de treĭ ḑile prin plecarea celorŭ carĭ o locuiseră.

Zorile începuseră să albéscă umbrele nopțeĭ, și eĭ încă nu se putéŭ hotărî sĕ se despartă. Din contră, cu câtŭ momentulŭ fatalŭ se apropia cu atâtŭ maĭ multŭ eĭ se strângéŭ în brațe ca cum ar fi voitŭ sĕ unéscă puterile lorŭ pentru a putea combate cruda despărțire.

Renunțŭ de a vĕ descrie durerea care le sfășia inima, disperarea care le sdrobea sufletulŭ, suspinele care le păléŭ buzele, lacrimile carĭ le ardéŭ ochiĭ. Vĕ voiŭ spune numaĭ că Alexandru s'a smulsŭ de maĭ multe orĭ din brațele Eleneĭ, dérŭ după vre-o câțĭ-va pașĭ sĕ reîntorcea pentru a o strânge încă cu maĭ multă putere, cu puterea disperăreĭ.

In fine eĭ se maĭ îmbrățișară încă uă dată, și buzele lorŭ schinteiaŭ de arḑĕtórele sărutărĭ ce 'șĭ dedéŭ.

Dupĕ accea Elena abia îngână cu uă voce tremurândă : Adio, iubitulŭ meŭ! Adio!.. nu mĕ uita.

Și puindu'șĭ batista la ochĭ pentru a opri lacrimele ce curgéŭ șiróe, se repezi pe ușe, și, fugând de téma de a nu 'ĭ slăbi puterile silințeĭ ce 'șĭ făcea, intră în camerĕ.

Alexandru se duse a casă, se desbrăcă și se culcă; ênsĕ tóte acestea le făcu fără ca sĕ scie, întocmaĭ ca unŭ omŭ bétŭ care nu maĭ are cunoscință de ceea-ce face, dérŭ pe care obiceiulŭ și instinctulŭ îlŭ cârmuesce.

Se culcase, dérŭ repaosulŭ fugea de dênsulŭ. Nu maĭ avé astâmpărŭ, se întorcea pe tóte părțile, învêrtea perna în tóte sensurile, ênsĕ tóte eraŭ în ḑadarŭ. Se scula, aprindea țigara, umbla prin camerĕ, iarășĭ se culca și iarășĭ se scula; și în locŭ de a se maĭ linisci neastâmpărulŭ mergea crescêndŭ; uă greutate îĭ apăsa pieptulŭ, uă amețélă îĭ învêrtea capulŭ. In fine dupĕ uă oră petrecută în aceste frământărĭ, elŭ se îmbrăcă și se urcă pe munte.

Acolo rĕcórea dimineţeĭ îĭ maĭ rĕcori fruntea și îĭ maĭ linisci capulŭ, iarŭ aerulŭ curatŭ și ușorŭ îĭ făcu respirația maĭ liberă.

Pe la șépte ore se duse pe promenandă, și pentru a evita întâlnirea cu cunoscințele, elŭ umblă cu cumnată-sea.

Pe la 8 ore și jumĕtate se duse la Elena a casă pentru a'șĭ lua adio de la ele; găsi în curte trăsura gata pentru plecare, iarŭ pe dênsele luându'șĭ cafeaua.

In ḑece minute carĭ aŭ maĭ trecutŭ pênĕ ca ele sĕ se urce în trăsură, nu a fostŭ unulŭ sinugrŭ în care

Alexandru sĕ pótă fi numaĭ cu Elena. Numaĭ eĭ ştiŭ ceea ce aŭ suferitŭ în aceste ḑece minute!...

A se iubi, astŭ-felŭ cum se iubiaŭ eĭ, şi a fi faţă în faţă unulŭ cu altulŭ fără a'şĭ putea vorbi, fără a'şĭ putea ḑice unŭ singurŭ cuvêntŭ atuncĭ când arŭ fi avutŭ atâtŭ de multe a'şĭ spune, şi maĭ cu sémă ştiind că acele minute eraŭ singurele şi cele din urmă, era în adevĕrŭ uă suferinţă fórte mare.

Orĭ-câtŭ de multŭ vorbescŭ ochiĭ, orĭ-câtŭ de bine exprimŭ vederile atuncĭ când limba nu póte vorbi, inima ni se strânge de durere vĕḑêndu-ne siliţĭ a a sta liniştiţĭ în faţa fiinţeĭ ce iubimŭ, şi chiar a acoperi cu ghiaţă foculŭ care arde în sânulŭ nostru.

In fine muma Eleneĭ 'şĭ luă adio de la Alexandru întinḑêndu-ĭ mâna; elŭ, dupĕ ce 'ĭ-o sĕrută, îĭ ajută sĕ se urce în trăsură.

Un fiorŭ strebătu corpulŭ Eleneĭ când dete mâna luĭ Alexandru, uă sudóre rece încinse fruntea luĭ Alexandru când strânse mâna Eleneĭ; iarŭ sărutarea ce elŭ nu a pututŭ sĕ uă depue pe buza eĭ uă depuse pe mână'ĭ, dérŭ atâtŭ de arḑătóre în câtŭ a roşitŭ loculŭ unde 'şĭ-a lipitŭ buzele..

Unŭ momentŭ de arŭ fi maĭ întârḑiatŭ trăsura, eĭ nu arŭ fi maĭ pututŭ reţine lacrimile carĭ le înnecaŭ inimele, neputândŭ curge în libertate.

Uă mişcare a cailorŭ, uă învîrtélă a róteloru fu destulŭ pentru ca sĕ 'ĭ răpéscă totŭ ce avea maĭ scumpŭ.

Alexandru rĕmase împietritŭ urmărindŭ cu ochiĭ acea trăsură care ducea cu dênsa fericirea luĭ, şi ale căreĭ róte părea că îĭ calcă pe inimă.

Privea şi sĕ gândea cum fie-care învârtélă a róte-lorŭ, fie-care pasŭ alŭ cailorŭ, îlŭ depărtaŭ âncă şi maĭ multŭ de accea ce iubeşte. . . . .

. . . .

XXVIII

Alexandru umblă tótă ḑioa rătăcindŭ prin locurile cele maĭ singuratice. Lumea îĭ făcea rĕŭ, mișcarea și veselia eĭ îl revolta. Fugea de cunoscințe, fugea de amicĭ. Chiarŭ încercările cumnată-seĭ de a'lŭ consola, îlŭ supăraŭ. Nimicŭ nu'lŭ mulțumea nimicŭ nu 'lŭ împăca. Singura luĭ dorință era de a părăsi băile. In adevĕrŭ, a rĕmânea cine-va singurŭ acolo unde aŭ fostŭ duoĭ, în acele locurĭ în care a fostŭ fericitŭ, în acele locurĭ carĭ la orĭ-ce pasŭ face, îĭ vorbește de ființa iubită, îĭ aduce aminte pe fie-care minută de nenorocirea sa, este maĭ multŭ de câtŭ suferința, este tortura cea maĭ grozavă.

Cu timpulŭ, atuncĭ când cine-va se maĭ obicinuește cu suferința, cu lipsa ființeĭ iubite, este o plăcere, o mulțămire, saŭ celŭ maĭ puțin o suferință dulce, a maĭ visita acele locurĭ în carĭ a trăitŭ viața cea maĭ frumósă, a maĭ revedea tóte acele obiecte carĭ aŭ fostŭ martore fericireĭ séle; dérŭ atuncĭ îndată cândŭ ranele inimeĭ îĭ suntŭ adâncĭ și sângerânde, când acele locurĭ suntŭ încă calde de urmele aceleĭ ființe, când buzele sale suntŭ încă umede de sĕrutările eĭ, este uă suferință nesuferită!...

Și cu tóte astea Alexandru a trăitŭ și a luptatŭ încă două ḑile cu asemenea suferințe.

A treia ḑi diminéța, înainte de plecare, elŭ se urcă pe munte ca sĕ maĭ visiteze pentru ultima óră și sĕ'șĭ ia adio de la acele locurĭ pe unde a trăitŭ cu dênsa.

Totulŭ părea că împărtășesce suferința luĭ; pasĕrile nu maĭ cântaŭ, iarba nu maĭ avea acea verdéță atâtŭ de vie ca pênĕ atuncĭ, iarŭ florile păréŭ că 'lŭ privesce

cu mirare vĕḑêndu'lŭ singurŭ, și 'lŭ întrebaŭ ce a făcut-o pe dênsa... pe sora lorŭ.

Tóte acestea apăsaŭ și maĭ multŭ inima luĭ Alexandru.

Ce curiósă este natura omenéscă? Alexandru, care pênĕ aci dorea din tóte puterile sufletuluĭ sĕŭ sĕ plece îndată chiarŭ dupĕ Elena, acum la plecare era disperatŭ că părăsesce acele locurĭ în carĭ îșĭ lăsa inima, fericirea, liniscea chiarŭ, și pe carĭ nu scia déca are sĕ le maĭ revadă vre-uă-dată, cu tótă hotărârea luată, cu totŭ angajamentulŭ datŭ Eleneĭ pentru anulŭ viitorŭ.

Elŭ îșĭ reservase pentru a visita la urmă vechiulŭ cimitirŭ, acelŭ locŭ în care a suferitŭ maĭ multŭ, unde a vĕrsatŭ multe lacrime, dérŭ în care a fostŭ atâtŭ de fericitŭ.

Acolo elŭ rĕmase maĭ multŭ timpŭ în genuche; și sĕrută iarba pe care a șeḑutŭ Elena în ḑiua când 'ĭ-a spusŭ că 'lŭ iubesce.

Lacrimile carĭ curgéŭ din ochiĭ luĭ Alexandru se amestecară cu roua dimineţeĭ și împreună scăldară acea iarbă care a fostŭ légănulŭ fericireĭ lorŭ.

Nu 'ĭ venea sĕ plece, nu 'ĭ venea sĕ se depărteze, nu putea sĕ se hotărască a părăsi acele locurĭ în carĭ de și suferea multŭ dérŭ i se părea că fără acéstă suferinţă are sĕ 'ĭ fie și maĭ greŭ.

In fine trebui sĕ 'șĭ facă uă mare silinţă pentru a se smulge din mijloculŭ lorŭ și a putea sĕ plece.

Dupĕ uă jumĕtate oră Alexandru împreună cu frate-sĕŭ și cumnată-sa părăsescŭ Ellopatacul.

Pe drumŭ elŭ se uita pe șosea ca cum arŭ fi voitŭ sĕ deosibéscă urmele trăsureĭ în care s'a depărtatŭ Elena.

In fie-care pomŭ, în fie-care stâlpŭ din aceĭ carĭ suntŭ pe laturea şoseleĭ, ochiĭ luĭ se opréŭ şi se fixaŭ cu atenţiune căutândŭ sĕ védă déca ochiĭ Eleneĭ a lăsatŭ vre-uă privire, buza'ĭ vre-uă zîmbire, sênu'ĭ vre-unŭ suspinŭ, sufletu'ĭ vre-unŭ regretŭ, inima'ĭ vre-unŭ cuvêntŭ, pentru dênsulŭ.

XXIX

Dupĕ uă nópte petrecută, séŭ maĭ dreptŭ ḑisŭ în ceea-ce privesce pe Alexandru, trecută în Braşovŭ, călĕtoriĭ noştri ajunseră spre séră la Sinaia.

Alexandru găsi acolo totulŭ în aceiaşĭ posiţiune cum le-a lăsatŭ. Murmurulŭ apeĭ, lumina luneĭ, verdéţa braḑilorŭ eraŭ aceleaşĭ; nimicŭ nu se schimbase, nimicŭ, afară de dênsulŭ. Atuncĭ murmurulŭ apeĭ îĭ legăna sufletulŭ, acum i 'lŭ sdrobea; atuncĭ razele luneĭ îlŭ făcea sĕ viseze, iarŭ acum sĕ doréscă, atuncĭ verdéţa braḑilorŭ îĭ frăgezea inima iarŭ acum 'ĭ-o sfâşia. Atuncĭ imaginaţiunea luĭ urmărea idealulŭ, acum mintea luĭ întrégă îĭ erea absorbită de realitate; atuncĭ inima îĭ era gólă iarŭ acum prea multŭ plină.

De astă-dată, ca şi de rêndulŭ trecutŭ, elŭ era tăcutŭ şi gânditorŭ, ênsĕ acum gândirea sa nu maĭ umbla rătăcindă.

Matilda se silea sĕ 'lŭ distreze dérŭ nu isbutea; se încerca sĕ 'ĭ vorbéscă pentru a 'lŭ smulge din gândurile în carĭ era cufundatŭ, ênsĕ rĕspunsurile luĭ eraŭ de uă expresiune aşa de tristă în câtŭ îĭ făcea rĕŭ, şi astŭ-felŭ se vĕḑu silită sĕ renunţe la zadarnica sa încercare.

De uă dată ea îlŭ apucă de mână ḑicêndu'ĭ:

— Alexandre, Maria s'a întorsŭ în Bucurescĭ.

— De unde sciĭ? o întrebă elŭ cu indiferenţă.

— Privesce, iată sub numele eĭ pe care și l'a scrisŭ în acea séră când eramŭ împreună, chiarŭ în acestŭ locŭ, acum este adăogatŭ de mâna eĭ ḑiua în care s'a întorsŭ. Déca amŭ fi plecatŭ cu treĭ ḑile maĭ 'nainte din băĭ o amŭ fi întâlnitŭ aci . . .

— Maĭ bine că n'amŭ întâlnit'o, îĭ ḑise Alexandru întrerupând'o.

— De ce găsescĭ că este maĭ bine?

— Pentru că m'așŭ fi simțitŭ jenatŭ, 'mĭ arŭ fi venitŭ greŭ să mĕ vaḑă lêngĕ dênsa atâtŭ de rece pe câtŭ atuncĭ eramŭ de caldŭ.

— Alexandre, mĕ uitŭ la tine, te ascultŭ și cu tóte astea nu 'mĭ vine sĕ credŭ că escĭ tu. Îțĭ mărturisescŭ că nu te credémŭ capabilŭ sĕ iubescĭ atâtŭ de multŭ. Unde este veselia ta, unde suntŭ impresiunile ce la fie-care pasŭ întâlnéĭ? Unde suntŭ acele transporturĭ ce avéĭ lângĕ orĭ-ce femee te găséĭ?

— Le amŭ înmormêntatŭ pe tóte în vechiulŭ cĭmitirŭ de la Ellopatak.

— Mĕ supĕramŭ pe tine vĕḑêndu-te cu câtă ușurință îțĭ formaĭ legăturile, câtŭ de puținŭ luaĭ în seriosŭ amantele și cum neîncetatŭ le înșelaĭ; ênsĕ crede-mĕ că acum regretŭ din sufletŭ că nu maĭ escĭ acelașŭ. Suferința ta îmĭ face rĕŭ . . .

„Este adevĕratŭ că Elena merită sĕ fie iubită astŭ-felŭ precum tu o iubescĭ, și înțelegŭ ca amorulŭ sĕŭ sĕ te rĕcéscă pentru totŭ ce nu este ea; înțelegŭ ca sĕ nu te maĭ poțĭ interesa de uă altă femee, dérŭ ceea-ce nu înțelegŭ, séŭ ceea-ce nu trebue sĕ facĭ este ca sĕ te abandonezĭ atâtŭ de multŭ dureriĭ.

„Bagă de sémă la ceea-ce facĭ; ia aminte că este periculósă uă schimbare atâtŭ de mare și de repede . . .

— O! credŭ, o înțelegŭ, dérŭ ce vreĭ sĕ facŭ?

Nu amŭ nicĭ uă putere asupra inimeĭ mele. Ea nu 'mĭ maĭ aparţine, nu maĭ suntŭ stăpânŭ pe dênsa. Suferŭ în adevĕrŭ fórte multŭ, dérŭ sĕ mĕ credĭ că suferinţa îmĭ este dulce când simţŭ în inima mea unŭ amorŭ astŭ-felŭ cum l'amŭ visatŭ şi l'amŭ doritŭ; când gândescŭ şi sciŭ că suntŭ iubită de uă fiinţă ca Elena . . .

— Eĭ bine, înţelegŭ ca sĕ nu o înşelĭ, înţelegŭ ca sĕ nu facĭ nimicŭ care sĕ aducă umbră amoruluĭ. Eĭ, nimicŭ care sĕ păteze încrederea ce ea 'şĭ a pusŭ în tine, dérŭ a te abandona cu totulŭ suferinţeĭ, a te isola, a fugi de lume, a nu 'ţĭ maĭ plăcea nimicŭ, a nu maĭ vorbi, a nu maĭ rîde, asta este uă mare nebunie.

— Este uă nebunie ḑicĭ tu, sĕ póte sĕ aĭ dreptate. Dérŭ ce vreĭ, amorulŭ chiarŭ este uă nebunie, ênsĕ uă nebunie atât de dulce în câtŭ tótă lumea doresce sĕ o aibă; şi aceĭ carĭ nu o potŭ avé se credŭ, şi cu dreptŭ cuvêntŭ, nenorocіţĭ. Apoĭ credĭ tu că este destulŭ ca cine-va sĕ nu înşele pe fiinţa ce iubesce, dérŭ că arŭ puté şi arŭ avé dreptulŭ sĕ se distreze şi sĕ petrécă şi fără dênsa, fără ca acésta sĕ aducă nicĭ uă umbră amoruluĭ eĭ, nicĭ uă atingere încredereĭ séle? Dérŭ ce felŭ de amorŭ arŭ fi acela cândŭ arŭ trebui sĕ ne interesăm de fiinţa ce iubimŭ numaĭ atuncĭ cândŭ suntemŭ lângă dênsa? . . .

— Nu amŭ ḑisŭ tocmaĭ acésta, îlŭ întrerupse Mathilda, ênsĕ amŭ voitŭ sĕ te facŭ a înţelege că décă tótă lumea arŭ ace ca tine atuncĭ arŭ trebui sĕ nu maĭ véḑă şi sĕ nu maĭ întâlnéscă cine-va de câtŭ maĭ pe tóte persónele umblândŭ cu capulŭ în josŭ, avêndŭ fruntea încreţită de suferinţă, faţa îngălbenită de întristare, buzele pălite de suspine, şi cu ochiĭ înecaţĭ în lacrimile disperăreĭ.

— Apoĭ nu tótă lumea iubesce de uă potrivă cu aceiaşĭ tărie şi seriositate, şi nicĭ multe sunt acele fiinţe carĭ se găsescŭ în trista şi durerósa mea posiţiune de a fi şi a trăi departe de aceea care iubesce. Mĕ surprinde ênsĕ audindu-te vorbindŭ ast-felŭ . . .

— Sĕ nu te surprindă, îlŭ întrerupse Mathilda, ceea ce 'ţĭ am zisŭ nu o credŭ nicĭ chiarŭ eŭ însu-mĭ, ênsĕ nu maĭ ştiŭ ce sĕ maĭ facŭ şi cum să'ţĭ maĭ vorbescŭ pentru ca sĕ te smulgŭ din apatia în care eştĭ cădutŭ. Orĭ cum arŭ fi trebue sĕ te sileştĭ a'ţĭ învinge suferinţa . . . Aide, sĕ vedemŭ, încércă de a maĭ face glume de acelea cu carĭ m'aĭ obicĭnuitŭ. Aşĭ dori multŭ sĕ te vedŭ rêdândŭ.

— Mĕ voiŭ sili, zise elŭ cu o zîmbire silită.

Mathilda începu sĕ 'ĭ facă maĭ multe glume la carĭ elŭ rĕspunse de asemenea; ênsĕ glumele luĭ eraŭ de uă expresiune atâtŭ de tristă în câtŭ suferinţa, pe care se silea sĕ o combată, se zugrăvea şi maĭ multŭ încă pe fruntea sa acoperită de vălulŭ întristăreĭ.

Mathilda, vĕdêndŭ tristulŭ resultatŭ alŭ încercărilorŭ şi silinţelorŭ sale, se hotărî a schimba tactica şi începu sĕ îĭ vorbéscă de Elena. Acestŭ mijlocŭ isbuti maĭ bine căcĭ se scie cât de multŭ bine ne face cândŭ avemŭ pe cine-va de aprópe căreia sĕ-ĭ spunemŭ suferinţele nóstre, cu care sĕ putemŭ vorbi de fiinţa ce iubimŭ.

— Pe la un-spre-dece ore Mathilda, se sculă pentru a se duce sĕ se culce, ênsĕ nu plecă pênĕ ce nu hotărâ şi pe Alexandru sĕ intre. Elŭ simţindu-se ceva maĭ liniştitŭ, se înduplecă, şi în speranţa că somnulŭ îlŭ va face sĕ-şĭ uite pentru câte-va ore durerea se grăbi ca sĕ se culce.

Zadarnică speranţă! Somnulŭ fugea cu atâtŭ maĭ multŭ de dênsulŭ cu câtŭ elŭ îlŭ dorea. Astŭ-felŭ că a trebuitŭ sĕ iasă iarăşĭ în coridorŭ; şi abia despre

ḑiuă, ajunsŭ de obosélă și pătrunsŭ de răcéla nopţeĭ, sĕ se pótă culca și adormi.

La Ploiescĭ Alexandru rĕmase tótă séra cu frate. sĕŭ și cu cumnată-sa. Elŭ nu se duse sĕ întâlnéscă nicĭ căută sĕ véḑă chiar pe aceea ce cu vre-uă douĕ lunĭ înainte 'ĭ dase acelŭ buchetŭ de pausele prin care 'ĭ ḑicea ca sĕ se gândéscă la dênsa.

Câtŭ de zadarnică a fostŭ acea recomandaţiune indirectă, d-vóstră o știţĭ totŭ așa de bine ca și mine.

XXX

Dupĕ uă lipsire de douĕ lunĭ orĭ cine revede cu plăcere ţéra sea, și simte uă mulţumire mare cândŭ intră la dênsulŭ a casă unde regăsește totŭ ceea ce 'ĭ face viaţa comodă și egulată după gusturile și trebuinţele séle. Alexandru, cu totulŭ din contră, se întristă și maĭ multŭ cândŭ intră în Bucurescĭ.

Ajunsŭ, a casă elŭ privi cu răcélă, și chiarŭ cu desgustŭ, totŭ ce 'lŭ înconjura. Patulŭ îlŭ găsia tare, scaunele incomode, camerile plicticóse; nimicŭ nu 'ĭ plăcea. Nu avea astâmpărŭ, nu'ĭ venea sĕ se așeḑe; 'ĭ se părea că nu este la dênsulŭ, se credea cu totulŭ streinŭ în acelŭ locŭ. Intr'unŭ cuvêntŭ 'ĭ era urâtŭ.

Dupĕ ce umblă maĭ multŭ timpŭ din cameră în cameră fără nicĭ unŭ rostŭ, se apucă sĕ se scuture și sĕ se spele de prafulŭ de pe drumŭ; în urmă eși din casă luă uă birje și în locŭ de a merge sĕ 'șĭ vadă vre una din acele fiinţe lângă carĭ îșĭ petrecea timpul maĭ 'nainte, elŭ se duse la șosé.

Acolo se dete josŭ, apucă în partea dréptă spre pavilionŭ, și afundându-se câtŭ maĭ adâncŭ în grădină, se așeḑă pe una din acele băncĭ pline de mistere carĭ aŭ fostŭ martore la atâtea scene amoróse,

carĭ aŭ datŭ ospitalitate la atâtea fiinţe fericite şi ale cărorŭ secrete le păstréḑă fără nicĭ unŭ pericolŭ de indiscreţiune.

Cu tótă puterea razelorŭ luneĭ, care era în plinulŭ eĭ, loculŭ unde se aşeḑase Alexandru era cufundatŭ în celŭ maĭ mare întunerecŭ. Elŭ căutase într'adinsŭ acelŭ locŭ căcĭ nu voia sĕ fie vĕḑutŭ.

Culcatŭ d'a lungulŭ pe bancă şi cu capulŭ rezematŭ pe uă mână, elŭ se gândia la Elena şi în acelaşŭ timpŭ privea perechile ce, din cândŭ în cândŭ, treceaŭ în susŭ şi în josŭ pe lângă dênsul. Vederea lorŭ îlŭ făcea âncă şi maĭ multŭ sĕ sufere, şi nu pentru că îşĭ amintea de viaţa luĭ de maĭ nainte, căcĭ nu avé de câtŭ sĕ voiască pentru ca sĕ o aibă, dérŭ fiindŭ că îlŭ făcea sĕ se gândéscă la fericirea acelorŭ fiinţe carĭ se iubeaŭ şi puteaŭ fi împreună, pe cândŭ dênsulŭ era singurŭ şi fără ca sĕ aibă celŭ puţinŭ mângâerea de a fi în acelaşŭ oraşŭ cu fiinţa ce iubesce, de a respira acelaşŭ aerŭ cu dênsa.

— Oh, de ce nu sunt şi eŭ fericit ca dênşiĭ! Sĕ am pe Elena la braţulŭ meŭ, sĕ audŭ nisipulŭ trosnindŭ sub paşiĭ noştri, sĕ o strângŭ pe arḑătoru-mĭ pieptŭ şi sĕ adapŭ uscatele mele buze în roua de pe buzele eĭ! O Dumnezeul meŭ! Dumnezeul meŭ! Cât de scumpŭ mĕ facĭ tu sĕ plătescŭ fericirea ce 'mĭ-aĭ datŭ!

— Cândŭ s'ar putea sĕ o vĕd fie chiar de departe! Când s'arŭ putea celŭ puţin sĕ ştiŭ ce face ea. Dar nu, nicĭ măcarŭ acéstă mângâiere nu o am! Şi cine ştie câte ḑile vorŭ maĭ trece încă pênĕ ce Elena sĕ găséscă acea persónă de încredere prin mijlocirea căreia sĕ ne putem scrie.

— O, mintea mi se rătăceşte gândindu-mĕ... Nu ştiŭ cum sĕ facŭ, aşŭ voi sĕ plec, sĕ cautŭ a o vedea celŭ puţinŭ... ênsĕ cum pe câtŭ timpŭ nu amŭ nicĭ unŭ mij-

locŭ de a o prevesti? Și apoĭ nu 'mí-a spusŭ ea că acésta nu ar fi posibilŭ? Dar ca sĕ trăescŭ cu acéstă sfâșietóre suferință fi-va óre posibilŭ! Ce sĕ facŭ, ce se facŭ, Dumnezeulŭ meŭ!

Agitatŭ de multă gândire și de obstacolile carĭ se opuneaŭ dorințeĭ luĭ de a pleca, elŭ se sculă și începu sĕ umble căutândŭ locurile cele maĭ singuratice, potecele cele maĭ întunecóse.

După ce se obosi într'atâtŭ în câtŭ sĕ nu maĭ pótă umbla, se lungi iarășĭ pe o bancă.

Oboséla îĭ calmase óre cum agitațiunea, ênsĕ gândulŭ de plecare urma încă a 'lŭ frământa.

Era fórte târziŭ. Perechile amoróse dispăruseră; nimicŭ nu se maĭ mișca împrejurul sĕŭ și cu tóte astea elŭ nu se gândea sĕ plece a casă. Singurătatea, liniștea și rĕcórea nopțeĭ îĭ făcea multŭ bine.

Privea Luna ale căreĭ raze, cu tótă înălțimea copacilor și desimea frunzelor, de astă dată strĕbăteaŭ pênĕ la dênsulŭ. O privea ca cum ar fi căutat sĕ întâlnéscă întrênsa privirile Eleneĭ.

Numaĭ aceĭ carĭ aŭ iubit, numaĭ aceĭ carĭ iubesc din tóte puterile inimeĭ știŭ câtŭ de multŭ bine, dar în acelașŭ timp și câtŭ de multŭ rĕŭ, face lumina Luneĭ, și câtŭ de simțitóre, vie și adâncă este suferința în fața natureĭ și în singurătatea și tăcerea nopțeĭ; maĭ cu sémă pentru aceĭ carĭ se găsescŭ departe de ființele ce iubescŭ.

In asemenea condițiunĭ amanțiĭ în genere dorescŭ, caută și se silescŭ sĕ exprime prin versurĭ suferințele lor.

Uniĭ isbutescŭ maĭ bine, alțiĭ maĭ rĕŭ, iarŭ mulțĭ dintr'ênșiĭ, carĭ nu posedŭ talentulŭ de a versifica-se mărginesc a'șĭ aduce aminte și a cânta séŭ a recita versurile făcute de alțiĭ.

Astŭ-felŭ și Alexandru, cu ochiĭ ațintițĭ în lună,

cu gândulŭ nelipsitŭ de la Elena, căută sĕ exprime dorulŭ inimeĭ séle prin următórele versurĭ :

Prin tine dulce Lună trimit uă sĕrutare
la mult iubita mea,
Mergĭ de 'ĭ-o dă, şi'ĭ spune în ce gré disperare
gemŭ căcĭ n'o potŭ vedea.
Maĭ spune, spune'ĭ încă cum a nopţeĭ rĕcóre
n'atinge fruntea mea,
Şi câtŭ e d'obosită, şi cum arde de tare
gândindu-mĕ la ea.

Că este a şésea nópte, din nóptea de durere
care ne-a despărţitŭ,
De când tristulŭ meŭ sufletŭ, strĕin de orĭ-ce plăcere,
nicĭ cum nu a zîmbitŭ.
De când şi ḑi şi nópte în arḑânde lăcrimióre
înótă ochiĭ meĭ;
Şi 'n marea mea durere, unica-mĭ consolare
este portretulŭ eĭ.

Dar vaĭ! a luĭ vedere maĭ mult focul măreşte
în pieptu-mĭ sfărâmat.
Căcĭ este ântêia óră când inima-mĭ iubeşte
'şĭ o chiamă ne 'ncetatŭ.

In timpulŭ pe cândŭ Alexandru compunea aceste versurĭ, nóptea ajungândŭ la sfârşiţŭ umbrele séle se albeaŭ din ce în ce, iarŭ razele Luneĭ devenire cu totulŭ palide prin lumina zileĭ care începuse a îmbrăţişa globulŭ.

Odată cu revărsatulŭ ḑorilorŭ, începură şi paserile sĕ cânte; dérŭ cântecalŭ lorŭ, atât de multŭ iubitŭ de Alexandru maĭ înainte de a cunóşte pe Elena, de astă-dată 'ĭ făcea multŭ rĕŭ gândindu-se la desacordulŭ ce era între natură şi inima sea, la schimbarea ce se făcuse întrênsulŭ pe cândŭ totulŭ împrejurulŭ sĕŭ îşĭ urma cursulŭ lorŭ regulatŭ.

Sub acéstă impresiune elŭ 'şĭ urmă versurile din carĭ a fostŭ întreruptŭ prin cânteculŭ paserilorŭ:

Iarŭ voĭ paserĭ ce alt-dată prin dulcea-vĕ cântare
sufletu'mĭ legănaţĭ
Opriţi-vĕ din cânturĭ, opriţĭ orĭ-ce mişcare,
durerea-mĭ respectaţĭ.
In doliŭ, ca şi mine, natura 'ntreagă fie
câtŭ voiŭ sta fără ea;
Nicĭ flórea sĕ înflorească, nicĭ vêntul sĕ adie
pênĕ n'o voiŭ vedea!...

XXXI

Dupĕ douĕ sĕptămânĭ de uă lungă şi crudă aşteptare, Alexandru priimi în fine următórea epistolă de la Elena.

„*Multŭ iubitulŭ meŭ*,

„Câtŭ amŭ suferitŭ şi suferŭ eŭ de când amŭ plecatŭ de lângă tine, din acea tristă şi nefastă ḑi care ne a despărţitŭ, îmĭ este imposibilŭ de a'ţĭ descrie.

„De unde arŭ trebui sĕ începŭ şi unde aşŭ putea se sfârşescŭ, pentru a te face se înţelegĭ viéţa mea? Ea este cu atâtŭ maĭ tristă şi durerósă, cu câtŭ a fostŭ de dulce şi frumósă când eramŭ împreună.

„Suferinţa mea este cu atâtŭ maĭ tare, departe de tine, cu câtŭ amŭ fostŭ de fericită lêngă tine. Ḑile fără zîmbetŭ, nopţĭ fără repausŭ aŭ trecutŭ una câte una lăsândŭ în ânima mea urmele lorŭ sângerânde...

„Şi amŭ suferitŭ cu atâtŭ maĭ multŭ, cu câtŭ amŭ întâmpinatŭ multă greutate pentru ca sĕ găsescŭ acea persónă în care sĕ mĕ potŭ încrede. 'Mĭ-amŭ tulburatŭ multŭ mintea gândindu-mĕ asupra alegereĭ ce avémŭ de făcutŭ într'uă cestiune atâtŭ de serioasă şi

de delicată, 'mĭ-amŭ frământatŭ îndestulŭ inima, deja torturată de lipsa ta, pênĕ sĕ mĕ hotărăscŭ a mĕ încrede aceleĭ persóne; dar în fine amŭ găsit'o, și acésta m'a făcutŭ sĕ simțŭ uă mare mulțumire, singura care amŭ avut'o de când tu nu maĭ eștĭ lângă mine.

„In adevărŭ, pe lângă că eramŭ sdrobită de suferința de a mĕ ști și a mĕ vedea departe de tine, uă greutate încă îmĭ apăsa pieptulŭ cu câtŭ vedémŭ ḑilele trecêndŭ fără ca sĕ găsescŭ mijloculŭ de a'țĭ putea scrie. Acum acea greutate a disparutŭ, dér suferința a remasŭ mare și vie..., aceea n'are sĕ dispară nici uă-dată pe câtŭ timpŭ vomŭ fi despărțițĭ!...

„Oh! iubitulŭ meŭ, câtă silință a trebuitŭ sĕ-'mĭ facŭ pentru ca sĕ mĕ potŭ smulge din brațele téle în acea ultimă și durerósă nópte! Câtă putere 'mĭ-a trebuitŭ pentru ca sĕ mĕ potŭ opri de a nu 'mĭ arunca brațele dupe gâtulŭ tĕŭ în momentulŭ când mĕ urcamŭ în trăsură! Câtŭ de multŭ m'amŭ martirisatŭ pentru ca sĕ 'mĭ potŭ reține și ascunde lacrămile în fața mumeĭ mele! Și aceste silințe mĕ sdrobéŭ atâtŭ de multŭ, în câtŭ simțémŭ că mĕ perdŭ; norocire a fostŭ că mĕ apropiamŭ de casă și acésta 'mĭ-a maĭ datŭ curagiŭ și putere pentru ca sĕ maĭ potŭ lupta. Indată ênsĕ ce amŭ ajunsŭ m'amŭ închisŭ în camera mea și acolo amŭ plânsŭ, amŭ plânsŭ.... pênĕ ce ochiĭ meĭ nu aŭ maĭ avut lacrămĭ.

„Amŭ fostŭ fericită lêngĕ tine, prea fericită! Astă-ḑĭ ênsĕ suferŭ îngrozitorŭ!

„Singura mea fericire acumŭ, — déca fericită maĭ potŭ fi departe de tine, — este când suntŭ singură în camera mea pentru ca sĕ potŭ plânge în libertate și sĕ mĕ gândescŭ la tine.

„Dér tu, ce veĭ fi făcêndŭ óre? Cum trăescĭ de-

parte de mine? Suferĭ și tu precum suferŭ eŭ, séŭ... începĭ sĕ mĕ uițĭ?

„Vedĭ tu, Alexandre, sciŭ că mĕ iubescĭ, suntŭ sigură de amorulŭ tĕŭ, și cu tóte astea nu sciŭ pentru ce îndouéla începe sĕ se strecóre în inima mea. Fără sĕ voescŭ mĕ gândescu la acea lume multă, la acele femeĭ frumóse în mijloculŭ cărora trăescĭ, și mĕ întrebŭ déca amorulŭ tĕŭ pentru mine va fi atâtŭ de tare în câtŭ sĕ'țĭ lase inima rece pentru uă altă femee.

„O! iubitulŭ meŭ, te conjurŭ ca sĕ nu mĕ amăgeștĭ nicĭ uă-dată. Din momentulŭ în care nu mĕ veĭ maĭ iubi sĕ nu cauțĭ a mĕ menajea ci sĕ 'mĭ-o spuĭ. Séŭ... maĭ bine, fiindŭ-că nu aĭ avea póte curajulŭ a'mĭ face uă asemenea mărturisire, sĕ încetezĭ de a'mĭ maĭ scrie; acésta 'țĭ-o cerŭ în numele fericireĭ ce aĭ gustatŭ lângă mine. Te iubescŭ atâtŭ de multŭ și amorulŭ tĕŭ este lucru atâtŭ de sacru și mare pentru mine în câtŭ sĕ nu maĭ amŭ trebuință de nimicŭ din ḑiua în care așŭ avea nenorocirea sĕ 'lŭ pierdŭ. A căuta sĕ mĕ menajezĭ dupĕ ce veĭ înceta de a mĕ iubi, arŭ fi sĕ mĕ sdrobescĭ și maĭ mult încă...

„Acum, iubitulŭ meŭ, te rogŭ sĕ grăbescĭ a'mĭ răspunde, căcĭ sufletulŭ 'mĭ arde de nerăbdare și de dorință totŭ atâtŭ de multŭ precum inima 'mĭ arde de amorulŭ și de dorulŭ teŭ.

„Priimesce cele maĭ dulcĭ și maĭ arḑetóre sărutărĭ din partea aceleia care te iubesce și te doresce din adânculŭ inimeĭ."

Elena.

Ochiĭ luĭ Alexandru lăcrămaŭ de bucurie citindŭ epistola Eleneĭ pe care o sărută de maĭ multe orĭ.

— O! suferințele mele orĭ câtŭ de tarĭ suntŭ ele,